

**Sɛwɛ kɔŋbanŋa ŋa Pɔli wɪla
torogo
KORENTI
ca tagafɛnnɛ pe yeri
Sɛwɛ wi nawa sɛnrɛ**

Korenti ca kila pye Akayi tara cagboro ko ka nunŋba. Nala pe maa ki tara ti yinri Giresi tara. Korenti ca ki yen wa Lefile tara ti ni. Ki ca woolo pe legere la pye yarisunndo sunvenne konaa kalikali pyefenne. Pɔli wɪla tunŋgo pye wa ki ca ki ni ma saa gbon yeɛ nunŋba naa yenŋe kogoloni, mee legilizi wa tege wa (Kapye 18). Sanga ŋa ni Pɔli wɪla pye naga sɛwɛ ŋa wi yonlogi, kila yala wi yen wa Efezi ca, wa Azi tara. Korenti ca tagafenne peɛ la sɛwɛ torogo wa Pɔli wi yeri mbe yon sogomo ta yewige ŋa paa wi yewe ki na. Lere wa yege wɪla ki sɛwɛ ŋa wi yonlogo Pɔli wi kan, a wuu torogo paa yege ŋa na wege yan wa wi sɛwɛɛ sanmbala pe ni. Sefo Sositeni wo wɪla wi yonlogo (1.1). Ki sefo wɪla yenle ma taga Zhezu wi na, ɛɛn fo wee kala la jen wi wogo na naa.

Ki sɛwɛ ŋa wi yen ma kon ma yiri konsara shyen. Wa wi konsaga kɔŋbanŋa ki ni (1-6), wege yan fo Pɔli wo naa sefenne tagafenne pe ni paa sɛnrɛ ta yo ma pe yeɛ kan. ɛɛn fo kagala taanri ke yen wa ki sɛnrɛ ti ni, ngele ke wogo ki yen ma nŋban Pɔli wi ni. Koro wele ngele yeɛn:

- 1) Tagafenne paa pe yeɛ koonlo (1.10-4.21).
- 2) Pe ni, wa la sinle wi to jo ni (5.1-13).

3) Tagafenne pele ma pe yee yeri kiti konkala na wa fannga fenne mbele pe woro tagafenne pe yee sɔɔwɔ (6.1-20).

Ki kala na, Pɔli wila pe pye ma yo pe ki fere kagala ke yee wɔ konaa pe koro yon finliwe na pe yee ni.

Wa sewe wi konsaga shyen wogo ki ni (7.1-16.24), Pɔli wi yen na yon sogomɔ kaan yewige nga paa yewe ki wogo na. Wila para pe ni porɔɔ wogo na (7.1-40). Wila pe pye ma yo pe pe yee yingiwɛ jen yarisunndo ti ni (8.1-11.1). Wila para we Fɔ wi suro lige kpoyi ki wogo na (11.2-34). Wila pe pye ma yo paa Yinnekpoyi yarikanga ki lagajaa, ko nga ki ma legilizi wi saga we, konaa ndanlawa mbe pye pe ni mbe we (12.1-14.40). Wila para kuulo pe yenme mbe yiri wa kunwɔ pi ni pi wogo na (15.1-58).

Wa sewe wi kosaga yeri (16.1-24), Pɔli wila ki yo pe kan fɔ wi yaa toro wa pe yeri, yarikanra nda paa gbogolo mbe kan Zheruzalemu ca fyɔnwɔ fenne pe yeri, mbe sari le mbe kari ti ni pe kan. Pɔli wo naa tagafenne pele ni, paa sharaga torogo lelegere yeri wa Korenti ca.

Sewe wi yen ma konlo yee nga na

Sewe wi lesaga senre konaa sharaga 1.1-9

Koonlomɔ mba pila ye wa legilizi wi ni 1.10-4.21

Kalikalawa naa kiti konkagala ngele kaa pye wa legilizi wi ni 5.1-6.20

Porɔɔ, naa porɔɔ jɔɔɔ konaa mbaporɔwɔ senre 7.1-40

Saara nda ti wo yarisunndo yeri ti kara 8.1-11.1

Tagafenne pe tangalomo wa gbogolomo woolo
pe sogowo 11.2-14.40

Kuulo pe yenme mbe yiri wa kunwo pi ni 15.1-
58

Kagala kele yegge yowo konaa sharaga 16.1-24

*Poli wila sewe wi torogo leele
mbele yeri pe sharaga ye*

¹ Mi Poli, mi na Yenhele lilan yeri mbe pye Zhezu Kirisi wi pitunjo ma yala li nandanwa kala li ni, naa we sefo Sositeni,

² woro waa ki sewe na wi torogi Yenhele li legilizi na wa Korenti ca wi kan. Yoro mbele Yenhele li ye yeri ma ye tegge ye ye, yaa ye yinwege ki piin li kan, konaa a ye pye li woolo wa ye gbogolomo pi ni Zhezu Kirisi wi ni, konaa laga o laga, mbele fuun pe maa we Fo Zhezu Kirisi wi mege ki yinri wi pe saga we. Wo wi yen woro naa poro ni we Fo we.

³ We To Yenhele lo naa we Fo Zhezu Kirisi wi ni pe yinme naa yeyinngge kan ye yeri!

Yarijende nda we ta Kirisi wi yeri

⁴ Mi yen nala Yenhele li shari suyi ye kala na, yinme mba li kan ye yeri Zhezu Kirisi wi fannja na pi kala na.

⁵ Wa ye gbogolomo pi ni Zhezu Kirisi wi ni, Yenhele li yarikanra ti ni fuun ti kan ye yeri mari lege, ma senyoro ti ni fuun naa kajenme pi ni fuun pi kan ye yeri;

⁶ katugu seraya na wi yen na para Kirisi wi kannjolo, wi yen ma yeresaga ta jengge wa ye sogowo.

⁷ Fɔ yere Yennele li yarikanga ka kpe si ye la, yoro mbele ye yen na wagati na we Fɔ Zhezu Kirisi wi yaa kaa yee naga wi singi we.

⁸ Wo wi yaa la fannga nii ye ni fɔ sa gbon ki kosaga ki na, jango ye pye jeregisaga fu we Fɔ Zhezu Kirisi wi pilige ki ni.

⁹ Yennele li yen senre nungba yofɔ. Lo li ye yeri ma ye gbogolo ja li Pinambyɔ Zhezu Kirisi wi ni, we Fɔ we.

KƆƆNLƆMƆ MBA PILA YE WA LEGILIZI WI NI

1.10-4.21

*Korenti ca legilizi woolo
pe kɔnwɔ we*

¹⁰ Sefenne, mi yen na ye yeregi we Fɔ Zhezu Kirisi wi mege ki na, ma yo fɔ: Ye ye yon ki wa nungba. Yaga ka ti kɔnwɔ mbe ye ye sɔgɔwɔ. Ye ye yon ki wa nungba jenge, ye jatere wi pye nungba, yaa sonri ja.

¹¹ Sefenne, Kulowe go woolo pèle ki yo mala kan ma yo kendige yen wa ye sɔgɔwɔ.

¹² Nga mi yen na jaa mbe yo koyi nga yeen fɔ: Ye ni fuun nungba nungba ye maa nga yuun ki yen ki ye ki ye. Wa ma yo fɔ: «Mi yen Poli woo.» Wa ma yo: «Mi yen Apolosi woo.» Wa ma yo naa fɔ: «Mi yen Pyeri woo.» Wa ma nuru ma yo: «Mi yen Kirisi woo.»

¹³ Ye nawa po ni Kirisi wi yen ma kɔonlo kɔonlo wi le? Pàa Poli kan tiparaga na ye kala na le? Nakosima, pàa ye batize Poli mege na le?

14 Mi yɛn na Yɛnɲɛlɛ li shari, katugu mi si wa kpɛ batize ye ni, kaawɔ Kiripusi naa Gayusi poro cɛ.

15 Kɪ pye ma, lere wo wa se ya mbege yo mbe yo fɔ pɛ ye batize na mɛgɛ ki na.

16 Ɛnhɛɛn! Kaselege yi, muwi mɪla Sitefanasi go woolo pe batize. Mbe wɔ ko ni, na kaa pye mi lere wa batize naa, mi si ko jɛn.

17 Kirisi wi silan tun mbe pan mbaa leele batize. Ɛɛn fɔ, wɪlan tun mbe pan mbaa Sentanra to yari. Mbaa ti yari mi ka kaa ki piin lere tijinliwɛ sɛnrɛ ni, janɔ Kirisi wi kunwɔ wa tiparaga ki na ki fanɲga kiga ka yiri waga.

*Zhezu Kirisi wi yɛn
Yɛnɲɛlɛ li yawa konaa li tijinliwɛ*

18 Kirisi wi kunwɔ wa tiparaga ki na, mbaa ki sɛnrɛ ti yuun, ki yɛn lembigewe sɛnrɛ mbele paa punɲgu Yɛnɲɛlɛ li na pe yɛgɛ na. Ɛɛn fɔ, woro mbele we yɛn wa shɔwɔ konɔ li ni, woro yɛgɛ na, ki yɛn Yɛnɲɛlɛ li yawa.

19 Yɛnɲɛlɛ li yɛn naga yuun wa li sɛnrɛ sɛwɛ wi ni ma yo fɔ:

*Mi yaa kajɛnmbele pe kajɛnmɛ pi jɔgɔ,
mbe tijinliwɛ fɛnnɛ pe tijinliwɛ pi pye pi yiri
waga.†*

20 Kona, tijinliwɛ fɔ yɪnɔgi wi mbe ya yo naa? Nakoma sɛwɛ jɛnfɔ yɪnɔgi wi mbe ya yo? Nakoma ki nala pilige kendige fɔ yɪnɔgi wi mbe ya yo? Yɛnɲɛlɛ ligi naga ma yo ki dunruya ɲa wi tijinliwɛ pi yɛn lembigewe.

† 1:19 1:19: Eza 29.14

²¹ Dunruya woolo wele, pe senwee kajenme pi ni, pee ya mbe Yenɲele li jen wa laga nga lili kajenme pi naga. Ki kala na, ki Yenɲele li ndanla, a li ki senre nda paa jate lembigewe senre ti tege mbe mbele paa tari Zhezu wi na pe sho, to nda waa yuun we.

²² Zhufuye poro maa kafonngolo yenri, Giresi tara fenne poro maa kajenme lagajaa.

²³ Woro wo na, we maa Kirisi wi senre ti yari ma yo paa wi kan tiparaga na. Ki senre ti pye Zhufuye pe kambenge, ma pye lembigewe senre mbele pe woro Zhufuye pe yeri.

²⁴ Een fo, mbele fuun Yenɲele li yeri, Zhufuye o, mbele pe woro Zhufuye o, poro yeri, Kirisi wi yen Yenɲele li yawa konaa li tijinliwe.

²⁵ Katugu nga leele pe yen na jate paa Yenɲele li lembigewe yen, ko yen tijinliwe ni ma we leele pe tijinliwe po na. Nga pe yen na jate paa Yenɲele li fannga fu kala yen, ko yen fannga ni ma we leele pe wogo ko na.

²⁶ Sefenne, yoro mbele Yenɲele li yeri, ye jatere pye ye yee wogo ki na. Mbele pe yen na jate tijinliwe fenne laga dunruya wi ni, pe woro ma lege ye sogowo mbe yala senwee lomɔ po ni. Fannga fenne pee lege ye ni. Megbogo fenne pee lege ye ni.

²⁷ Een fo, nga dunruya woolo pe yen na jate lembigewe, Yenɲele li ko wo mbe ta mbe fere wa tijinliwe fenne pe na. Nga dunruya woolo pe yen na jate fannga fu kala, Yenɲele li ko wo mbe ta mbe fere wa fannga fenne pe na.

²⁸ Yaara nda dunruya woolo pe maa jate yarifaara, naa nda pe maa pe yee mbonrogi ti

na, naa nda ti woro yaraga pe yege na, Yenɲele liri wo mbe ta mbe nda pe maa jate yaara ti pye ti yiri waga;

²⁹ jaŋgo lere wa kpe ka kaa yee gbogo Yenɲele li yege na.

³⁰ Een fo, Yenɲele li ye pye nuŋgba Zhezu Kirisi wi ni, mee wi pye we tijinliwe. Kirisi wo fannga na we pye lesinmbele Yenɲele li yege na, ma pye kpoyi, ma go shosaga ta;

³¹ jaŋgo kila piin paa yege nga na Yenɲele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo: «*Na kaa jaa mbaa wi yee gbogo, wila wi yee gbogo nga we Fo wi pye ko kala na.*»†

2

*Pɔli wila Kirisi ɲa paa kan
wa tiparaga ki na wi senre ti yari*

¹ Sefenne, sanga ɲa ni mila kari wa ye yeri mbe sa Yenɲele senre ti yari ye kan, mi sila sari yari ye kan senre tugbooro yogo ni, nakoma tijinliwe gbembe ni.

² Katugu mila yere ki yerewe, sanga ɲa ni mi wa ye sogowo, fo mi se yaraga ko ka jen naa Zhezu Kirisi wo pungo na, Zhezu Kirisi ɲa paa kan wa tiparaga ki na we.

³ Ko kala ki ti sanga ɲa ni mila pye wa ye sogowo, mila pye fannga fu, na fye na seri ngbanga.

⁴ Na nagawa senre to naa Yenɲele senre nda mila yo ye kan, ti sila pye senwee tijinliwe yon

† **1:31 1.31:** Zhere 9.23

tangawa senre ni, een fo, kila naga ma filige ye kan yawa ni, Yinnekpoyi li fannga na;

⁵ jango ye tagawa pi nogo ka ka cen leele pe tijinliwe po na, een fo, pi nogo ki cen Yenhele li yawa po na.

Yenhele li tijinliwe we

⁶ Tijinliwe senre waa yuun mbele pe yen yetogowo ni wa tagawa pi ni pe sogowo. Ki tijinliwe pii yiri ki dunruya na wo yeri. Pii si yiri ki dunruya na wi fannga fenne poro yeri, poro mbele pe yaa ka ko mbe wo wa we.

⁷ Een fo, Yenhele li tijinliwe mba pila pye ma lara leele pe na, po senre waa yuun. Po mege ni Yenhele laa ki kon maga tege faa we gbogowo ta, sannu dunruya wi sa da.

⁸ Ki dunruya na wi fannga fenne wa kpe sigi tijinliwe pi jen. Ki pye pa pi jen, pe saa we Fo gboo wi kan wa tiparaga ki na.

⁹ Ki yen paa yege nga na Yenhele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo:

*Yaraga nga lere kpe fa yan yenle ni,
naa nga lere kpe fa logo wa wi nungholo,
naa nga lere kpe fa jatere pye ki na,
Yenhele li to gbegele mbele pe yen ma li ndanla
poro kan.†*

¹⁰ Ma si yala, Yenhele ligi ngundo wi naga woro na Yinnekpoyi li fannga na, katugu Yinnekpoyi li maa kagala ke ni fuun ke cancan. Ali Yenhele li nawa kagala ngele ke yen ma lara jenge o.

¹¹ Leele pe ni, ambo wi mbe ya mbe lere wa nawa kagala jen? Kaawo ki lerefo wi yera yinne lo li

† 2:9 2.9: Eza 64.3; 52.15

ma ke jɛn. Ki pyelomɔ nunɔba pi na fun, lere kpɛ si Yenɔɛle li nawa kagala ke jɛn, ndɛɛ li Yinne lo nunɔba.

¹² Woro wo na, ki dunruya ɔa wi yinne lo ma wɛ ta; ɛɛn fɔ, Yinnekpoyi na li yiri wa Yenɔɛle li yeri lo wɛ ta, jaɔgo ɔga Yenɔɛle li kan we yeri waga, wege jɛn.

¹³ Ki wogo ɔga ko senre waa yuun. We woro nari yuun dunruya tijinliwe fenne pe maa tijinliwe senre nda nari to ni. ɛɛn fɔ, Yinnekpoyi li maa nda nari, to we yen na yuun. Ki pye ma, Yinnekpoyi li yen leele mbele ni, ɔga ki yen Yinnekpoyi li wogo, we yen naga yege yuun pe kan Yinnekpoyi li senre to ni.

¹⁴ Lere ɔa Yenɔɛle li Yinne li woro wi ni, wi se ya mbe yaara nda ti yen Yinnekpoyi woro ti ta, katugu ti ma pye lembigewe ni wi yege na. Wi se ya mberi jɛn, katugu pe mari jɛn ma wali ti na Yinnekpoyi lo fanɔga na.

¹⁵ Lere ɔa Yenɔɛle li Yinnekpoyi li yen wi ni, wi mbe ya mbe kagala ke ni fuun ke jɛn mbe wali ke na, ɛɛn fɔ, lere wa se ya mbe wo kagala koro jɛn mbe wali ke na.

¹⁶ Ki yen paa yege ɔga na Yenɔɛle senre sewe wi yen naga yuun ma yo fɔ:

Ambɔ wi we Fɔ wi nawa jatere wi jɛn?

Ambɔ wi mbe ya mbe yerewe kan wi yeri?†

ɛɛn fɔ, woro wo na, Kirisi wi nawa jatere wi yen we ni.

† **2:16 2:16:** Eza 40.13

3

Yenɲele tunmbyeele wele

¹ Sefenne, kaselege ko na, mii ya para ye ni paa leele mbele Yenɲele li Yinnekpoyi li yen pe ni poro pele yen. Eɛn fɔ, m̀i yo ye ni paa leele mbele pe yen na tanri dunruya kagala ke na poro pele yen, paa piile yen, mbele pè taga Kirisi wi na.

² Nonɔ m̀i kan ye yeri, mi si susheere kan ye yeri, katugu ye saa ya mberi li. Ali ma pan ma gbɔn nala, ye se ya mberi li;

³ katugu ye yen na tanri bere paa dunruya woolo pe yen. Kì kaa pye yenjara, naa maara yen wa ye sɔgowɔ, ki woro naga nari ma yo ye yen paa dunruya woolo pe yen wi le? Ki woro naga nari fɔ ye yen na tanri na yala senwee piile pe tangalɔmɔ pi ni wi le?

⁴ Ye ni, na wa ka yo fɔ: «Mi yen Pɔli woo», wa mbe yo fɔ: «Mi yen Apolɔsi woo», ko woro dunruya woolo pe tangalɔmɔ wi le?

⁵ Ko ki ni fuun punɔgo na, Apolɔsi wo yen ambo fɔ? Mi Pɔli, mi yen ambo fɔ? Woro yen Yenɲele li tunmbyeele wi cɛ, ma pye leele mbele pè Sentanra ti yo ye kan, a yè taga ti na. Tunɔgo nɔga we Fɔ ẁi kan we ni fuun nunɔba nunɔba we yeri, ko we yen na piin.

⁶ Muwi m̀i yariluguro ti lugu, a Apolɔsi wo tɔnmɔ wo ti na, eɛn fɔ, Yenɲele lo ligi pye, a t̀i fi.

⁷ Kì pye ma, nɔ wi maa yariluguro ti nuru konaa nɔ wi maa tɔnmɔ wuun ti na, poro woro yaraga ka. Eɛn fɔ, Yenɲele lo li yen kala li ni fuun, katugu lo li maga pye ti ma fi.

⁸ Na wi maa yariluguro ti nuru konaa na wi maa tonmo wuun ti na, pe yen ja, Yenhele li yaa ka pe ni fuun nungba nungba pe sara mbe yala tunngo nga pe pye ki ni.

⁹ Katugu we yen tunngo pyeyeenle wa Yenhele li tunngo ki ni. Yoro ye yen Yenhele li kere re. Ye yen fun go nga Yenhele laa kanni we.

¹⁰ Yenhele li yinme mba kan na yeri pi fannga na, mi go ngo ki le paa go wafɔ tijinliwe fo yen. Yingo ni, lere wa yegɛ wi yen na kanni ki go ngo nga ki le ki na. Een fo, lere nungba nungba pyew wuu yee yingiwɛ jen paa yegɛ nga na wila kanni ki na we.

¹¹ Go ngo nga ki le, ko ki yen Zhezu Kirisi we. Lere se ya mbe go ngo ka yegɛ le wo pungo na.

¹² Na lere wa kaa kanni ki go ngo nga ki le ki na te ni, nakoma warifuwe ni, nakoma sinndɛere sonngbanga woro ni, nakoma tire ni, nakoma shogolo kanngewara ni, nakoma yan waga ni,

¹³ lere nungba nungba pyew, tunngo nga wi pye, ki tiyɔnwɔ pi yaa ka yiri funwa na kiti konpilige, katugu kason ki yaa ka ki lomo pi naga ki pilige ki ni. Kason ki yaa ka lere nungba nungba pyew wi tunngo ki wa mbe wele mbege cenle li naga.

¹⁴ Na lere wa ka kan ki go ngo nga ki le ki na, a wi tunngo ki koro wa kii sogo, wo yaa ka tonli ta.

¹⁵ Een fo, na lere na tunngo pyege ka sogo, pa wo yaa wi tonli wi la. Ma si yala, wo jate wi yaa sho, een fo, ki yaa pye ndɛɛ wi kason kon ma yiri.

¹⁶ Ye yen maga jen jenge fo yoro ye yen Yenhele li sherigo gbogo ye, fo Yenhele li Yinne li yen ma

cɛn wa ye nawa.

¹⁷ Na lere wa ka Yenɲele li sherigo gbɔgɔ ki jɔgɔ, Yenɲele li yaa ki fɔ wi jɔgɔ fun; katugu Yenɲele li sherigo gbɔgɔ ki yen kpoyi, ko ki si yen yoro wele.

¹⁸ Lere kpɛ ka kaa wi yɛɛ fanla. Na kaa pye wa yen naga jate ye ni ma yo wi yen tijinliwɛ fɔ, mbe yala ki dunruya ɲa wi kagala ke ni, wigi tijinliwɛ pi yaga, wuu yɛɛ pye lembige dunruya woolo pe yɛɛ na, janɔgo wi ta wi pye kaselege tijinliwɛ fɔ.

¹⁹ Katugu ki dunruya ɲa wi tijinliwɛ pi yen lembigewe Yenɲele li yɛɛ na. Ki kala na, ki yen ma yɔnlɔgɔ wa Yenɲele senre sɛwɛ wi ni ma yo fɔ:

Li ma kajɛnmbɛle pe yigi pe yɛɛra tijinliwɛ pee pi ni.†

²⁰ Ki yen ma yɔnlɔgɔ naa ma yo fɔ:

We Fɔ wì tijinliwɛ fɛnnɛ pe jatere wi jɛn, wìgi jɛn ma yo wi yen wagafe.†

²¹ Ki kala na, lere kpɛ ka kaa wi yɛɛ gbogo leele pele kala na, katugu yaraga ki ni fuun ki yen ye wogo.

²² Pɔli o, Apolɔsi o, Pyeri o, dunruya o, yinwege o, kunwɔ o, yinɔgɔ yaara nda tila paan o, yaraga ki ni fuun ki yen ye wogo.

²³ Ɛɛn fɔ, yoro wo na, ye yen Kirisi wi woolo, Kirisi wo yen Yenɲele li woo.

4

Kirisi wi pitunmbolo wele

† 3:19 3.19: Zhɔbu 5.13 † 3:20 3.20: Yuuro 94.11

¹ Woro wo na, ye daga mbaa we jate paa Kirisi wi tunmbyeele yen, naa Yenñele li ñgundo kagala ke yege nagafenne.

² Leele mbele tunngo yen ma telege pe na, pe maa ki jaa pe yeri pe pye tagawa ni.

³ Mi wo kanngolo, na ye kanla segesege mbe wele, nakoma na lere wa yege kanla segesege mbe wele wa senwee piile pe kiti konsaga, ko ka woro kala na yege na. Mi wo woro nala yee segesege mbe wele,

⁴ katugu na nawa pi woro nala jeregi kala la kpe na. Een fo, ko ma kila ki nari ma yo mi yen ma sin. We Fo wo wi yen na kiti koon na na.

⁵ Ki kala na, yaga ka kiti kon lere wa kpe na wi konwagati wi yege, konaa we Fo wi panga ki yege. Wo wi yaa ka wowo kagala ñgele ke yen ma lara ke yirige funwa na, mbe leele pe nawa kagala ñgele paa jate mbe pye ke naga. Kona, lere nungba nungba pyew wi daga poo son yege nga na, wi yaa ki ta Yenñele li yeri.

⁶ Sefenne, ki kagala ñgele mi yo ye kan fonfon nga, mi ke yo mi naa Apolosi woro kanngolo, mbe ta mbe ye naga. Mi yen na jaa, we konɔ yege nagawa pi fannga na, yege kara yege jen fo: «Kagala ñgele ke yen ma yonlogo wa Yenñele senre sewe wi ni, yee daga mbe toro koro na.» Ye ni, lere si daga mbaa lere wa gbogo, mbe sila wa tifaga.

⁷ Naga yen ma, ambo woon tege moɔ mbonro sanmbala pe na? Yenñele lo ma li yaraga nga fuun ki yen ma yeri ki kan ma yeri wi le? Ki kaa pye ti kan ma yeri, yingi na, a ma nee ma yee

gbogo yaara nda ti yen ma yeri ti kala na, ma mbe yo tii kan ma yeri?

⁸ Yaraga nga fuun yaa jaa, yège ta mako ke! Yè pye penjagboro fenne mako! Yè pye wunlumbolo ma we yaga! Ayoo de. Mi yen na jaa ye pye wunlumbolo kaselege na, jango woro fun we ya waa wunluwo pi piin ye ni ja.

⁹ Katugu migi jate maga yan, woro mbele we yen pitunmbolo, Yenɲele li woro pye leele pe ni fuun pe puɲgofenne. Wè pye paa leele mbele pè kiti kon pe na mbe pe gbo we, katugu wè pye weleyaraga dunruya wi ni fuun wi yege na, meregeye poro naa leele wele.

¹⁰ Leele poro yege na, we yen lembire Kirisi wi kala na. Eɛn fo, yoro wo na, ye yen tijinliwe fenne mbe ye ta Kirisi wi ni. Woro yen fanɲga fu fenne, eɛn fo, yoro wo yen fanɲga fenne. Pe maa yoro gbogo na woro tifaga.

¹¹ We yen na jolo funɲo naa wogo ki ni fo ma pan ma gbɔn nala. Yariporo ti we la. Pe maa we gbɔn. Censaga woro we na.

¹² We maa tunɲo piin na tege, jango mbe ta mbaa we yon suro ti taa we ye. Leele pe maa we tegele, we maa duwaw piin pe kan. Pe maa we jolo, we maa ki kunni we ye ni.

¹³ Pe maa senpere yuun na we mege ki jogo, we maa senjende yuun pe ni. Pe maa we jate paa dunruya wi kayangara yen, paa yaritjangara yen fo ma pan ma gbɔn yingɔ.

¹⁴ Mi woro naga kagala ke yonlogi ye kan, jango mbe fere wa ye na. Eɛn fo, mi yen na ye yeregi paa na piile yen, mbele panla ndanla we.

¹⁵ Katugu ali na kaa pye nagafenne waga ke (10 000) yen ye yeri mbaa ye nari, mbe ye ta wa Kirisi wi konɔ li ni, ye teele pe woro ma lege. Ye yinwege nga yaa piin Zhezu Kirisi wi ni ko na, muwi mi pye ye to, ma Sentanra ti yo ma ye kan.

¹⁶ Ki kala na, mi yen na ye yenri, yaa tanri paa na yen.

¹⁷ Ko ki ti mi yen na Timote wi tunnu wa ye yeri, wo na wi yen paa na pinambyɔ na wɪlan ndanla we. Wi yen tagawa ni wa we Fɔ wi konɔ li ni. Konɔlo ngele mila tanri ke na wa na yinwege ki ni Zhezu Kirisi wi ni, wo wi yaa ye nawa to ke ni, paa yege nga na mila leele pe nari ke ni legiliziye pe ni fuun pe ni lagapyew we.

¹⁸ Pele yen wa ye ni na pe yee gbogo maga yan ndee mi se kari wa ye yeri naa.

¹⁹ Een fɔ, na kaa pye ki yen Yenɲele li nandanwa kala, sanni jenri mi yaa kari wa ye yeri. Na mi ka gbɔn wa ye na, ki leele mbele paa pe yee gbogo, mi se ka pe senyoro to ce jen, een fɔ, mi yaa kaga jen, na kaa pye fannga yen pe ni.

²⁰ Katugu Yenɲele li wunluwo pi woro senyoro kala, een fɔ, yawa kala li.

²¹ Yinɲi yaa jaa? Mbe kari wa ye yeri sapige ni mbe sa ye gbɔn lee, nakoma mbe kari ndanlawa ni, mbe pye nandanwa ni?

**KALIKALAWA NAA KITI
KONKAGALA NGELE KAA PYE
WA LEGILIZI WI NI**

*Kεενρε la pye
wa Korenti ca legilizi wi ni*

¹ Pe yen naga yuun lagapyew ma yo kεενρε lime yen wa ye sɔgɔwɔ, mba pi yen ma tijanga fɔ yere mbele pee sheri pe woro naga cenle la piin. Ko yen fɔ ye ni, wà wi to jɔ ta.

² A ye koro na ye yεε gbogo, ma si yala, ye ja daga mbe pye yesanga ni fɔ jεηγε, jango lere ηa wigi kala cenle li pye, yoo purɔ yoo wɔ ye yεε sɔgɔwɔ.

³ Mi wo na, ali ki ka pye mi woro wa ye ni wire to na, εεν fɔ, na jatere wo yen wa ye na. Ki kapege, lere ηa wigi pye, m̀ kiti kɔn wi na makɔ, ma mbe yo mi yen wa ye ni.

⁴ Katugu, we Fɔ Zhezu wi mεγε ki na, na jatere wo naa yoro ni we yen ma gbogolo laga nunɔba, a we Fɔ Zhezu wi yawa pi yen we ni.

⁵ Ye ti wege lerefɔ wi le Sotanla wi kεε wi wire ti ta ti jɔgɔ, jango wi yinne lo mbe shɔ we Fɔ wi pilige ki na.

⁶ Ye yεε gbogowɔ pi woro ma yon. M̀ yo ye yen maga jen ma yo leve wi jenri wi ma buru muwe mba p̀ gbɔn pi ni fuun pi fe maa yirige!

⁷ Ki leve lεε ηa wi yen kapege, yoo wɔ wa ye yεε ni, jango ye ta ye pye kpoyi yεge ki ni fuun ki na. Kona, ye yaa pye paa buru muwe mba p̀ gbɔn fɔnmbo, leve fa ye pi ni po pa yen. Pa ye si yen ma makɔ kaselege; katugu p̀ we Paki feti sumbyɔ wi gbo, wo wi yen Kiri si ηa p̀a wɔ saraga we.

⁸ Ki kala na, ye pan waa we feti wi piin, εεν fɔ, waga kaa wi piin buru ηa leve lεε yen wi ni wo wa ni. Waga kaa wi piin leve ηa wi yen

kapege naa tipege ni wo wa ni. Εν̄ f̄o, waa wi piin leve fu buru† ni, ko k̄oɔ wo yen nawa jembe naa kaselege ni.

⁹ Wa na s̄ew̄e η̄a m̄i torogo wa ye yeri wi ni, m̄igi yo ye kan ma yo yaga ka gbogolo k̄een̄re lifenne pe ni yaraga ka k̄pe na.

¹⁰ Εν̄ f̄o, mi sila pye na s̄onri dunruya woolo mbele pe yen k̄een̄re lifenne poro na, nakoma yege mbatinwe fenne, naa yoolo konaa senge sunven̄e. Ki pye pa ki yen ma, ye ja daga mbe wo laga dunruya wi ni.

¹¹ Εν̄ f̄o, nda m̄i yo ye kan yinḡo ti k̄oɔ wowi η̄a f̄o: Lere η̄a fuun wi maa wi yeē yinri tagaf̄o, na wiga pye k̄een̄re lif̄o, nakoma yege mbatinwe f̄o, nakoma yoo, nakoma yarisun̄do sunv̄o, nakoma senpere yof̄o, nakoma sinw̄o, nakoma benjanri pyef̄o, yaga ka gbogolo ki f̄o wi ni yaraga ka k̄pe na. Yaga ka pinle mbe li ki lere wi ni yēe.

¹²⁻¹³ Mbaa kiti k̄oon mbele pee sh̄eri pe na, mi na kala woro wa ma. Yen̄jele lo li yaa ka kiti k̄on pe na. Yoro ma ye daga mbaa sh̄erigo woolo pe kiti k̄onkagala ke yege woo wi le? Ki yen paa yege η̄ga na Yen̄jele sen̄re s̄ew̄e wi yen naga yuun ma yo f̄o:

Ye kapege pyef̄o wi pur̄o yoo wo ye yeē s̄oḡwo.†

6

Tagafenne pe kiti k̄onḡo pe yeē na

† **5:8 5.8:** Kila pye Paki feti wiga gb̄on, leve na ye buru η̄a ni wo Zhufuye p̄aa pye na kaa; Luki 22.1. † **5:12-13 5.12-13:** Dete 17.7

¹ Ye ni, na kiti kɔnkala ka pye wa naa wi sefo wa sɔgɔwɔ, mɛɛ wi mɛɛ soro ma kari mbele pee shɛri poro kɔrɔgɔ, pe saga kiti kɔnkala li yɛgɛ wɔ, wila si kari Yɛnɛɛ li leele kpoyi poro kɔrɔgɔ?

² Ye sigi jɛn mbe yo Yɛnɛɛ li leele kpoyi pe yaa ka kiti kɔn dunruya woolo pe na wi le? Na kɪ kaa pye ye yaa kiti kɔn dunruya woolo pe na, mɛɛ yaga si ka ya mbaa kagala tunmɔngɔɔ koro yɛgɛ woo?

³ Ye sigi jɛn mbe yo we yaa ka kiti kɔn mɛrɛgɛye pe na wi le? Pee ka logo yinwege ŋga ko kagala?

⁴ Ma si yala, na ki kiti kɔnkagala cɛngɛɛ kele ka pye ye yɛɛ sɔgɔwɔ, leele mbele Legilizi wi woro na jate, poro ye ma saa lɛ ma pye ki kagala ke kiti kɔnfɛnnɛ.

⁵ Mi yɛn naga wogo ŋga ki yuun, fɛrɛ nda tì ye yigi ti kala na. Kɪ cɛn lere nuŋgba se ta wa ye ni tijinliwɛ fɔ, ŋa wi mbe ya mbaa wi sefɛnnɛ pe kiti kɔnkagala ke yɛgɛ woo pe sɔgɔwɔ!

⁶ Ɛɛn fɔ, sefo wa ma wi sefo wa yeri mbe sa kiti kɔn wi na, fɔ yɛrɛ wa mbele pee shɛri pe yɛgɛ sɔgɔwɔ.

⁷ Yɛgɛ o yɛgɛ, naa kiti kɔnkagala yɛn wa ye yɛɛ sɔgɔwɔ, ko ki naga ma yo yɛ pungo mako. Yɛŋgi na ye si woro na kambasinŋge ki kunni ye yɛɛ ni? Yɛŋgi na yee si ye yɛɛ yaga paa ye yuun?

⁸ Ɛɛn fɔ, yoro ye yɛn na kambasinŋge naa yuro ti piin. Ye maa ti piin ye sefɛnnɛ pe na.

⁹ Ye sigi jɛn mbe jɛn mbe yo lepeeɛ pe se ka Yɛnɛɛ li wunluwɔ pi ta wi le? Yaga kaa ye yɛɛ fanla: Kɛɛnrɛ lifɛnnɛ, naa sɛngɛ sunvɛnnɛ, naa jataala naa mbele pe maa pe nambala yɛɛnɛ pe

taa jɛɛɛ,

¹⁰ naa yoolo, naa yɛgɛ mbatinwɛ fɛnnɛ, naa sinwɔɔɔ, naa leele tɛgɛɛ fɛnnɛ, konaa benjanri pyefɛnnɛ pe se ka Yɛnnɛɛ li wunluwɔ pi ta.

¹¹ Pa ye pɛle la pye ma. Ɛɛn fɔ, Yɛnnɛɛ li ye woli ma ye kapere ti laga ye na, ma ye tɛgɛ ye yɛ, ye pye Yɛnnɛɛ li leele kpoyi, konaa ma ye pye lesinmbele li yɛɛ yɛgɛ na, we Fɔ Zhezu Kirisi wi mɛgɛ ki na, konaa we Yɛnnɛɛ li Yinne li fanŋga na.

*Ye ye wire ti tɛgɛ
yaa Yɛnnɛɛ li gbogo*

¹² Wa ye ni, pele maa yuun fɔ: «Mbe ya mbaa kala li ni fuun li piin.» Ki yɛn ma, ɛɛn fɔ, tɔnli woro kala li ni fuun ni. Mbe ja ya mbege yo mbe yo fɔ: «Mbe ya mbaa kala li ni fuun li piin,» ɛɛn fɔ, mi se yɛnɛ ki na mbanla yɛɛ pye yaraga ka kulo.

¹³ Ye maa yuun naa fɔ: «Yaakara ti yɛn fungbolo li woro, a fungbolo fun li yɛn yaakara ti woro.» Ki yɛn ma kaselege. Ma si yala, Yɛnnɛɛ li yaa ka ti ni fuun shyɛn ti jɔgɔ. Ɛɛn fɔ, lere wi wire tii gbegele kɛɛnɛ lime po kan. Wire ti yɛn we Fɔ wo woro. A we Fɔ fun wi yɛn wire ti woro.

¹⁴ Yɛnnɛɛ lo lɛa we Fɔ wi yɛn maa yirige wa kunwɔ pi ni. Lo li yaa ka we yɛn mbe we yirige wa kunwɔ pi ni li yawa pi ni.

¹⁵ Ye sigi jɛn mbe jɛn mbe yo ye wire ti yɛn Kirisi wi wire ti lara ta wi le? Mbe ya mbe Kirisi wi wire lara ta ɛ mberi pye nanjaa wi wire lara ta le? Ayoo dɛ!

¹⁶ Ye sigi jen mbe jen mbe yo naŋa ŋa ka nanjaa wa le, wo naa wo ni pe ma pye wire nunɔba wi le? Katugu Yenɔele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fɔ: «*Pe shyen pe yaa ka pye wire nunɔba.*»†

¹⁷ Eɛn fɔ, ŋa ka gbogolo we Fɔ wi ni, wi ma pinle ma pye wi ni yinne nunɔba ni.

¹⁸ Yaa fee keɛnre lime pi yege. Kapege sanɔga ŋa fuun lere wi ma pye, ko na ya mboo wire ti magara, eɛn fɔ, keɛnre lifɔ wo maa kapege ki piin wi yeɛ wire ti na.

¹⁹ Ye sigi jen mbe jen mbe yo ye wire ti yen Yinnekpoyi li sherigo gbogɔ wi le? Li yen ma cen wa ye ni, Yenɔele lo lili kan ye yeri. Ye woro ye yeɛ woolo,

²⁰ katugu Yenɔele li ye lo sɔnɔgbanga na, ki kala na, ye ye wire ti tege yaa Yenɔele li gbogo.

PƆRƆGƆ, NAA PƆRƆGƆ JƆGƆ KONAA MBAPƆRƆWƆ SENRE

7

7.1-40

*Yewige ŋga kila yewe japɔrɔgɔ
senre ti na, konaa senre
nda tila kan mari yɔn sogo*

¹ Koni, mi yaa para kagala ngele yànla yewe wa ye sewe wi ni ke na. Ki kagala ke kanngolo, na naŋa wii jele pɔri, ki yen ma yɔn.

² Ma si yala, paa keɛnre ti yen ma lege ki kala na, ki yen ma yɔn naŋa nunɔba nunɔba pyew wi jele pɔri. Jele nunɔba nunɔba pyew wi yeera pɔlo wi pye wi yeri.

† **6:16 6.16:** Zhene 2.24

³ Nga ki daga jɛlɛ wi ni, naŋa wigi pye wi kan. Nga ki daga naŋa wi ni fun, jɛlɛ wigi pye wi kan.

⁴ Jɛlɛ wo ma wi yɛn wi yɛɛ wire ti go na, ɛɛn fɔ, wi pɔlɔ wo wi yɛn ti go na. Ki pyelɔmɔ nunɔba pi na fun, naŋa wo ma wi yɛn wi yɛɛ wire ti go na, ɛɛn fɔ, wi jɔ wo wi yɛn ti go na.

⁵ Yaga kaa jege ye yɛɛ na, fɔ ndɛɛ ye ni fuun shyen ye yo ye fili ki na, mbe wagati jɛnri wa, mbe ta mbe Yɛnɛlɛ yɛnri. Ko punɔgo na, ye songɔrɔ ye yɛɛ kɔrɔɔ, jɛnɔgo Sotanla wiga ka ye fanla mbe ye le kapege, ye yɛɛ mbayingiwɛ pi kala na.

⁶ Nga mila yuun ye kan namena, mi woro naga kono kaan ye yeri, ɛɛn fɔ, ki mbe ya pye.

⁷ Kaselege ko na, ki ja da mi na, anmɛ lere pyew wi pye paa na yɛn. ɛɛn fɔ, Yɛnɛlɛ li yarikanga kan lere nunɔba nunɔba pyew wi yeri. Wa wogo ma pye yɛgɛ ka na, sanɔa wi wogo ki ma pye yɛgɛ ka na.

⁸ Mi yɛn naga yuun mbele pe fa jɛɛlɛ pɔri poro naa nanɔnɔjaala pe kan, fɔ: Ki yɛn ma yɔn pe koro paa na yɛn.

⁹ ɛɛn fɔ, na pe se ya mbe pe yɛɛ yigi, pe pɔrɔɔgo pye; katugu na maga pɔrɔɔgo pye, ko mbɔnrɔ ma na ki la mbaa ma taa kila ma jɔlɔ ko na.

¹⁰ Tagafenne mbele pɛ pɔrɔɔgo pye makɔ, mi ma mi yɛn naga kono kaan pe yeri, ɛɛn fɔ, we Fɔ wowi, fɔ: Jɛlɛ wiga ka laga wi pɔlɔ wi na.

¹¹ Na wiga si laga wi pɔlɔ wi na, wiga ka pɔri naa naŋa wa yɛgɛ yeri. Nakosima, wi songɔrɔ wi pɔlɔ wi kɔrɔɔ. Naŋa fun wiga kaa jɔ wi wa.

¹² Nga mila yuun tagafenne sanmbala pe kan, we Fɔ wo sɛnyoro ma, mi na woyoro ri, fɔ: Jɛlɛ

ɲa wii sheri , na wa ka pye we sefo nana wa yeri, na jele wi ka yenle mbe yo wi yaa koro wi ni, wi ka kaa wa.

¹³ Ki pyelomo nunɓa pi na fun, na jele tagafo wa ka pye nana ɲa wii sheri wa yeri, na nana wi ka yenle mbe yo wi yaa koro wi ni, jele wi ka kaa wa.

¹⁴ Nana ɲa wii sheri wi yen kpoyi, naa wi pye nunɓa wi jo ɲa wi taga wi ni we. Jele ɲa wii sheri fun, wi yen kpoyi, naa wi pye nunɓa wi polo ɲa wi taga wi ni we. Nakoma ye piile pe jen na pye paa mbele pee sheri pe piile pe yen, ma si yala pe yen kpoyi†.

¹⁵ Konaa ki ni fuun, ɲa wii sheri, na wi kaa ki jaa mbe laga tagafo wi na, wuu yaga wi laga wi na. Ki ka pye ma, nana tagafo we, nakoma jele tagafo we, wi woro ma po wa ki kala cenle li ni naa, katugu Yennele li we yeri we pye yeyinɓe na.

¹⁶ Ma mbe ya mbege jen mele, mboro jele tagafo, fo ma yaa koon polo wi sho? Nakoma ma mbe ya mbege jen mele, mboro nana tagafo, fo ma yaa koon jo wi sho?

*Yaa tanri paa yege ɲa na
Yennele li ye yeri yaa ki piin*

¹⁷ Mbe wo ko wogo ɲa ko ni, ki daga lere nunɓa nunɓa pyew, yarikanga ɲa we Fo wi kan wi yeri, wi koro wila tanri wila yala ko ni, wila tanri wila yala paa yege ɲa na wila pye,

† **7:14 7:14:** Nana ɲa wii sheri, nakoma jele ɲa wii sheri konaa pe piile pe ni pe ma pye kpoyi, ko koro wo yen naga nari ma yo Yennele li maa pe wele kajeɓe ni.

naa Yenɲele làa wi yeri wi pye li woo we. Ko kono na lo mila kaan legiliziye pe ni fuun pe ni.

¹⁸ Na kaa pye Yenɲele li lere wa yeri ma yala wi kenrekenre makɔ, wi koro wa ki cenlomo pi ni ma. Na kaa si pye li wa yeri ma yala wi fa kenrekenre, wiga ka kenrekenre.

¹⁹ Ma kenrekenre o, mee kenrekenre o, ko ka woro yaraga. Mbaa tanri Yenɲele li ngasegele ke na, ko ki yen kagboɔ.

²⁰ Yenɲele làa lere nunɲba nunɲba pyew wi yeri, maa ta cenlomo mba na, wi koro wa po ni.

²¹ Yenɲele làa ma yeri moɔ ta kulo le? Ko ka koon jatere wi lege ma na. Een fo, na ma mbe ya pyelomo ta mbe wo wa kulowo pi ni, ma wo wa pi ni.

²² Katugu we Fo wi ka kulo na yeri, wi ma pye lesee ma koro we Fo wo cenwe na. Ki pyelomo nunɲba pi na fun, we Fo wi ka lesee na yeri, wi ma pye Kirisi wo kulo.

²³ Yenɲele li we lo sonɲbanga na. Yaga ka kanɲa mbe pye leele pele kulolo.

²⁴ Sefenne, naa Yenɲele làa lere nunɲba nunɲba pyew wi yeri, pa a pye cenlomo mba na, pe koro po na.

Mbele pe fa poroɔ pye ghen poro naa nanɲjaala senre

²⁵ Mbele pe fa jeele pori ghen poro na, we Fo wii kono la kan na yeri mbe yo pe kanɲolo. Een fo, paa we Fo wilan yinriwe ta, mala kan mi yen tagawa ni we, ki kala na, nga mila sonri, mi yaa ki yo.

²⁶ Ki wagati ngbaan na wi kala na, nga ki yen ma yon na yege na, koyi nga fo ki yen ma yon lere wi koro paa yege nga na wi yen we.

²⁷ Ma jele pori mako le? Maga kaa ki lagajaa mbege porogo ki jogo. Ma fa jele pori ghen le? Maga kaa wa jaa.

²⁸ Konaa ki ni fuun, na maga porogo pye, mee kapege pye. Na sumboro wa ka si pori nana yeri, wii kapege pye. Een fo, mbele paa porogo ki piin, pe yaa jologo ta wa pe yinwege ki ni. Ko jologo ko mila jaa mbe ye sho ki ni.

²⁹ Sefenne, nga mila jaa mbe yo koyi nga fo: Wagati wi jerege. Ki kala na, mbege le nala wo na, mbele pe jele pori, pe pye ndee pele woro pe yeri.

³⁰ Mbele paa gbele, pe pye ndee pe woro na gbele. Mbele paa yogori, pe pye ndee pe woro na yogori. Mbele paa loo, pe pye ndee yaraga woro pe yeri.

³¹ Mbele paa pe yee yongo ki dunruya na wi yaara ti ni, pe pye ndee pe woro na pe yee yongo ti ni sobe ni; katugu ki dunruya na yeen, yege nga na yaa wi yaan, wi se mo naa, wi yaa ko.

³² Mi woro na jaa ye jatere wi piri ye na. Lere na wii porogo pye, wo maa jatere wi taga we Fo wi kagala koro na, wi kala li ta li we Fo wi ndanla.

³³ Een fo, na wi jele pori, wo maa jatere wi taga dunruya kagala koro na, wo maa jaa wi kala luu jo wi ndanla.

³⁴ Kiga pye ma, wi jatere wi ma kon shyen wi na mbaa kagala shyen piin. Ki pyelomo nungba pi na fun, jele na wii pori nana yeri, nakoma

sumboro ḡa wi fa naḡa kala jɛn, wi maa jatere wi taga we Fɔ wi kagala koro na, katugu wi maa jaa mbe pye kpoyi wa wi kapyege naa wi jatere wi ni. Eɛn fɔ, jɛɛ ḡa wi pɔri naḡa yeri, wo maa jatere wi taga dunruya kagala koro na, katugu wi maa jaa wi kala luu pɔɔ wo ndanla.

³⁵ Mila ko yuun ye yɔnwɔ po kala na, mi woro naga yuun mbe kala la taga ye na, li pye fanḡa kala. Mi yɛn na jaa yaa tanri tangalomɔ mba pi yɛn ma yala po na, janḡo ye koro ye mara we Fɔ wi tunḡo ki na, yaraga ka kpɛ ka ka ye jatere wi piri ye na.

³⁶ Eɛn fɔ koni, na lefɔnḡo wa kaga yan sumboro ḡa wi wɔ mbe pɔri, ḡa wila piin wi na ki woro ma yala, na kaa pye wi se ya mboo yɛɛ yigi, nɛɛ ki jate wi daga mbe pɔrɔḡo ki pye, pe pɔri pe yɛɛ yeri, paa yɛge ḡa na wila ki jaa we. Kapege ma†.

³⁷ Eɛn fɔ, na lefɔnḡo wiga yere ki yerewe wa wi kotogo na, na kii pye fanḡa kala wi yeri mbe pɔrɔḡo ki pye, na wi mbe cew ta wi yɛɛra nandanwa kala li na, konaa mbe yere ki yerewe paa yɛge ḡa na wi daga mbaa ki piin we, kona, kajɛnḡɛ wi pye ma sumboro wi yaga wi suu pɔri†.

† **7:36 7.36-38:** Na naḡa wa sumborombyɔ ka pye wa, ḡa wi fa naḡa kala jɛn, na wiga le mbe toro pɔrɔḡo pyesanga na, tofɔ wigi yan kii yala, fɔ ki daga wi pɔri naḡa yeri, wi ḡa wila jaa ki pye. Kapege ma. Wuu le pɔrɔḡo. † **7:37 7.37** Eɛn fɔ, lere ḡa wi jatere wi yɛn ma cɛn wi na, na yaraga ka woro naa ḡbanga ki wogo ki na, na wi mbe cew ta wi yɛɛra nandanwa kala li na, na wiga yere ki yerewe wa wi nawa mbe yo wi soo sumborombyɔ ḡa wi fa naḡa kala jɛn wi le pɔrɔḡo, kona wi kajɛnḡɛ pye.

³⁸ Kì pye ma, naŋa ŋa ka sumboro ŋa wì wɔ wi pɔri, wì kajɛŋɛ pye, ŋa wi suu woo pɔri, wo kajɛŋɛ pye naa ma wɛ†.

³⁹ Jɛɛ ŋa wì pɔri naŋa yeri, wi yɛn ma pɔ wi pɔɔ wi na sanga ŋa ni naŋa wi yɛn yinwege na. Ɛɛn fɔ, na wi pɔɔ wiga ku, kona, wi ma koro wi yɛɛ woo. Naŋa ŋa fuun kaa ndanla, wi mbe ya pɔri wi yeri naa, ɛɛn fɔ, ki naŋa wi pye tagafɔ.

⁴⁰ Ma si yala, mi wo yɛɛ na, na wiga koro ma, ko mbɔnrɔ wi na pɔrɔɔ ko na. Ko mila sɔnri, m̀ taga ki na fun ma yo Yɛnɛɛ li Yinɛ li yɛn na ni.

SAARA NDA TI Wɔ YARISUNNDO YERI TI KARA

8

8.1-11.1

Yarisunndo kara

¹ Yɛnɔ ni, we para yarisunndo kara wogo ko na.

Ki yɛn kaselege fɔ «kajɛnɛ pi yɛn we ni fuun we yeri,» paa yɛɛ ŋa na ye yɛn naga yuun we. Ɛɛn fɔ, kajɛnɛ pi ma lere wi kan wi maa wi yɛɛ gbogo, ma si yala, ndanlawa po maa ka tari leele pe fanɛga ki na wa tagawa pi ni.

² Na kaa pye lere wa naga jate wi kala jɛn, wi fa jɛn gbɛn paa yɛɛ ŋa na wi ja daga mbe kala jɛn we.

³ Ɛɛn fɔ, Yɛnɛɛ li ka lere ŋa ndanla, li ma ko fɔ wo jɛn.

† **7:38 7.38** Kì pye ma, ŋa ka wi sumborombyɔ ŋa wi fa naŋa kala jɛn wi le pɔrɔɔ, wì kajɛŋɛ pye, ŋa si suu woo le pɔrɔɔ, wo kajɛŋɛ pye naa ma wɛ.

⁴ Ki kala na, mbe yala ye yewige nga yè yewe ki ni, fɔ: We daga mbaa yarisunndo kara kaa le? We ni fuun wège jɛn jɛngɛ ma yo yarisunngo ki woro yaraga ka laga dunruya wi ni. Wège jɛn ma yo yɛnɛɛ la yɛgɛ woro wa naa Yɛnɛɛ nungba lo punɔ na.

⁵ Ali na kaa pye leele pe maa naayeri yaara nakoma tara na yaara ta yinri yɛnɛɛ, pa ki si yɛn ma, katugu leele pe ma yo yɛngɛngɛɛ lɛgɛɛ wa konaa tafɛnnɛ lɛgɛɛ ni.

⁶ Ɛɛn fɔ, konaa ki ni fuun, woro wo yeri, Yɛnɛɛ nungba li yɛn wa, lo li yɛn we To we. Lo li yaraga ki ni fuun ki da. We yɛn laga lo kala na. We Fɔ nungba wi yɛn wa, wo wi yɛn Zhezu Kirisi we. Yaara ti ni fuun ti yɛn laga wo fanɔga na, woro fun we yɛn laga wo fanɔga na.

⁷ Ɛɛn fɔ, leele pe ni fuun sigi kaselege ki jɛn. Leele pèle la pye ma tara yarisunndo ti ni fɔ jɛngɛ, ki kala na ali nala pe yɛn naga kara ti kaa nari jate paa yarisunndo kara yɛn. Pe nawa jatere wi kologo pe na, a pè pe yɛɛ yan fyɔngɔ ni ki yaakaga ki kala na.

⁸ Yaakaga ma ki yaa ti wee fulo wa Yɛnɛɛ li tanla. Na wee ka ka, ki se yaraga ka kɔn we na. Na waga si ka ka, ki se yaraga ka taga we kan.

⁹ Ye yɛɛ yingiwɛ jɛn, yaga ka ti yeyinngɛ nga yè ta nɛɛ piin ma, ki mbele pe fanɔga kɔ kologo wa tagawa pi ni, wa kan wi to wa kapege ki ni.

¹⁰ Katugu mboro ɔa ki «kajɛnmɛ» pi yɛn ma yeri, lere ɔa wi fanɔga kɔ kologo wa tagawa pi ni, na wa ka sɔɔn yan ma cɛn na nii yarisunngo go ka ni, wii yaa kotogo ta mbaa yarisunndo kara

ti kaa wi le?

¹¹ Kiga pye ma, ki sefo ɲa wì fanɲga kì kologo, wo ɲa Kirisi wì ku wi kala na, wi yaa puɲgo ma «kajenme» pi kala na.

¹² Na ye kaa kapege piin ye sefenne pe na ma, mbaa pe nawa jatere ɲa wì kologo wi jogo, kona Kirisi wo yaa kapege piin wi na.

¹³ Ki kala na, na kaa pye yaakaga ki yaa ti na sefo wii to wa kapege ki ni, pa mi sege kara ta ka naa fyew, jaɲgo na sefo wiga ka to wa kapege ki ni.

9

*Pitunɲo wi tunɲo,
konna ɲga ki daga paa piin wi kan*

¹ Mi Pɔli, mi woro lesee wi le? Mi woro pitunɲo wi le? Mii we Fɔ Zhezu wi yan wi le? Mì yo yoro ye yen yaraga ɲga ki yen naga nari ma yo m̀ tunɲo pye we Fɔ wi kan?

² Ali na kaa pye mi woro pitunɲo pele yeri, yoro wo na, mi yen pitunɲo ye yeri; katugu wa ye gbogolomɔ pi ni we Fɔ wi ni, yoro ye yen yaraga ɲga ki yen naga nari fɔ mi yen pitunɲo.

³ Mbele pe yen nala sanga, mi yen na pe yɔn sogo yeɣe ɲga na ki ɲga:

⁴ Ki kologo woro na yeri mbaa nii mbaa woo na tunɲo ki na wi le?

⁵ Ki kologo woro na yeri mbe jɛɛ tagafɔ wa pɔri fun wila pinleɛ na ni paa yeɣe ɲga na pitunmbolo sanmbala poro naa we Fɔ wi nɔsepiile pe ni, naa Sefasi ni pe yen naga piin wi le?

⁶ Nakosima, mi naa Barinabasi woro ce we daga mbaa tunngo piin mbaa we yon suro ti taa we ye wi le?

⁷ Ambɔ la ka logo fo lere wa kari sorodasheya, ma songoro naa yee go kala li lee? Nakoma ambɔ wi ma ezen tiire sanri, ti pire tiga ka le, wila la ta kaa? Nakoma ambɔ wi maa yaayoro konri, wila sila ti nono wa woo?

⁸ Yaga kaa ki jate ndee mila na senre ti yuun mala kee ki kan senwee piile pe kapyege ko na; katugu, Moyisi lasiri wi yen naga nungba ki yuun fun.

⁹ Ki yen ma yonlogo wa wi ni ma yo fo: «*Nege nga ki maa bile wi tangala naa pyo wi woo, maga kaga yon ki po.*»† Nere wogo ko ki Yenhele li jori, a li si ko yo ma wi le?

¹⁰ Woro kala ma ki ti, a li si ko yo ma wi le? Kaselege ko na, ki senre tila yonlogo woro kala na. Ki daga na wi maa fali wo naa na wi maa bile wi suun na wi pyo wi woo, paa pe tunngo ki piin, pe jigi wi pye ki na fo pe yaa ka pe tasaga ta.

¹¹ We Yinnekpoyi yariluguro ti lugu wa ye nawa, na we kaa ye kee yaara ta taa, ko yen kagbogo ma toro wi le?

¹² Na kaa pye ki kologo yen pele yeri paa taa ye yeri, ki kologo woro woro yeri waa taa ye yeri mbe we poro na wi le?

Ma si yala, we sila ki kologo ki ja ki pye ma we kan. Een fo, we yen na kala li ni fuun li kunni we yee ni, jango waga ka kala la pye li Kirisi wi Sentanra ti yee pari tiga kaa yari.

† 9:9 9.9: Dete 25.4

¹³ Yège jɛn ma filige ki na ma yo mbele pe maa tunngo piin wa sherigo gbogɔ ki ni, pa pe maa pe yɔn suro ti taa na yinrigi wa sherigo gbogɔ yaara ti ni. Mbele pe maa tunngo piin wa saraga wɔsaga ki na, pe maa pe tasaga taa wa ki saraga yaara ti ni.

¹⁴ Ki pyelomɔ nungba pi na fun, we Fɔ wìgi konɔ kan ma yo mbele paa Sentanra ti yari, yaraga nga kila taa wa Sentanra yarawa tunngo ki ni, paa pe yɔn suro ti taa wa ki ni.

¹⁵ Eɛn fɔ, ki wogo nga mii ka pye. Mi woro naga sɛwe ɲa wi torogi ye yeri, mbe ye yɛnri yaa ki piin na kan. Sanni lere mbe sanla gbogowɔ kala li jɔgɔ, pa mbe ku ko mbe mbɔnrɔ na yeri ko na.

¹⁶ Mii daga mbaa na yɛɛ gbogo Sentanra nda mila yuun to kala na, katugu ti yowo pì pye na yeri jorowo kala. Na mi woro na Sentanra ti yari, jɔlɔgɔ yɛn na wogo.

¹⁷ Nɔɛɛ ki pye mi na nandanwa kala li ti mila ki tunngo nga ki piin, mi jɛn naa ki jate mbe tɔnli ta. Eɛn fɔ, ki yɛn tunngo nga kì telege na na, ki daga mbege pye.

¹⁸ Kì pye ma, yingì tɔnli mi yaa ta wa? Kì tɔnli wo wi ɲa fɔ: Mbaa Sentanra ti yuun, mi ka kaa ki piin penjara na. Tɔnli ɲa mbe ja ya mbaa lagajaa na yɛɛ kan wa Sentanra yowo pì ni, mboo yaga wa.

¹⁹ Mi yɛn lesee, mi woro lere wa kulo. Ma si yala, milan yɛɛ pye leele pe ni fuun kulo, jango mbe leɛgɛɛ ta.

²⁰ Na mi kaa tunngo piin wa Zhufuye pe sogowɔ, mi maa piin paa Zhufuye woo yɛn, jango

mbe Zhufuye pe ta. Mbele pe maa tanri Moyisi lasiri wi na, mi kaa tunngo piin wa pe sogowo, mi maa tanri ki lasiri nungba wi na, jango mbe pe ta.

²¹ Ki pyelomɔ nungba pi na fun, mbele pee Moyisi lasiri wi jen, na mi ka pye pe ni, mi maa tanri paa pe yen, mila la lasiri wogo ko jate, jango mbe pe ta. Ko woro mbe ka yo mi woro na Yenɲele li lasiri wi gbogo, katugu mi yen na tanri Kirisi wi lasiri wi na.

²² Mi ka pye mbele pe fannga ki kologo wa tagawa pi ni pe ni, mi mala yee pye paa pe yen, jango mbe mbele pe fannga ki kologo pe ta. Mi yen nala yee piin pyewe pi ni fuun pi na leele pe ni fuun pe kan, jango kiga pye yegε o yegε, mbe ta mbe pele sho pe ni.

²³ Mi yen na ko ki ni fuun nga ko piin Sentanra ti kala na, jango mbanla tasaga ta wa ti yarawa pi ni.

²⁴ Yoro jate yege jen ma yo mbele pe ma pye wa kashara fenε li fezaga, pe ni fuun pe maa fee, εen fo, lere nungba wi ma sara wi ta. Ki kala na, yaa fee ma fun, ye ta yege sara wi ta.

²⁵ Kashara fenε fevenne pe ni fuun pe ma pe yee yigi kagala cengele legere ni. Pe maa ko piin ma, mbe ta mbe mege tanjala ta, na li ma kaa jɔɔ. Eεn fo, woro wo naga piin, mbe mege tanjala ta, na li yen mbajɔɔwolo.

²⁶ Ki kala na, mi yen na fee mala yengele ke kan na fenge ki kosaga ki na. Mi yen paa kenngungolo jiire pyefo yen, na wila la gboon jaga.

²⁷ Mi yen nala yee wire ti jolo ngbanga mari kannga na yee kulo, jango mi jate na mi ka

Yenɲele senre ti yo leele pe kan mbe ko, paga ka je na na.

10

Kagala ngele kaa Izirayeli tara woolo pe ta ke yen na we yege nari

¹ Sefenne, we teleye mbele paa pye na tanri Moyisi wi ni, nga kila pe ta, mila jaa ye ye yee nawa to ki na. Pe ni fuun paa pye wa kambaaga ki ngo, a kila pe go singi. Pe ni fuun paa tanga ma Kogje yeen wi kon ma yiri.

² Wa kambaaga konaa kogje wi ni, pe ni fuun paa batize† ma pye nunɲba Moyisi wi ni.

³ Yenɲele laa yaakara nda kan, to pe ni fuun paa ka.

⁴ Tonmo mba Yenɲele laa kan, po pe ni fuun paa wo, katugu walaga nga kila taga pe na ma yiri wa Yenɲele li yeri, pa tonmo pila pye na yinrigi wa ki ni, a paa woo. Ki walaga ko layi nga Kirisi we.

⁵ Een fo, pe ni, pe legere la pye wa, pe kala li sila Yenɲele li ndanla, ki kala na, paa ku wa gbinri wi ni.

⁶ Ki kagala kaa pye mbaa we yege nari, jango we yege ka ka yiri yaripere ti na, paa yege nga na paa yege yirige ti na we.

⁷ Yaga ka pye yarisunndo sunvenne, paa yege nga na pele la pye we. Paa yege nga na ki yen ma yonlogo wa Yenɲele senre sewe wi ni ma yo

† **10:2 10:2:** Laga ki verise na wi ni *batize* wi korɔ wi yen naga nari ma yo Moyisi wo wila pye pe yege sinfo. Pe torowo wa kogje wi ni pi yen ma taanla batemu wi ni.

fɔ: «*Leele pè si cɛn ma li, ma wɔ. Ko punɔgo na, a pè si yiri ma yɔ.*»†

⁸ Waga kaa kɛɛnrɛ piin, paa yɛgɛ nɔga na pe ni, pèle laga pye we, fɔ a lere waga nafa ma yiri taanri (23 000) wo ku pe ni pilige nunɔgba ki ni.

⁹ Wee daga mbe Kirisi wi wa mbe wele, paa yɛgɛ nɔga na pe ni, pèle laa wa ma wele, a wɔwɔ tì pe nɔɔri ma pe gbo.

¹⁰ Yaga kaa kɔngɔri Yɛnɔɔlɛ li na, paa yɛgɛ nɔga na pe ni, pèle laga pye. Kunwɔ pi yɛn mɛɛgɛ nɔga yeri, a wi pe gbo.

¹¹ Ki kagala kè pye pe na mbaa pele yɛgɛ nari. Kàa yɔnɔlɔgo mbe we yeri, woro mbele we yɛn na we yinwege ki piin ki dunruya kɔyɛgɛ nɔga ki yɔngɔ yɛɛn ki ni we.

¹² Ki kala na, nɔga kaa ki jate wi yɛn ma yere, wi daga mboo yɛɛ yingiwɛ jɛn wiga ka to.

¹³ Wamawelewe po pa fa ye ta, ki pye pi fa keli mbe lere wa ta gben. Yɛnɔɔlɛ li yɛn sɛnrɛ nunɔgba yofɔ li yɔn fɔgɔlɔ nɔgele li kɔn ke kanɔgɔlɔ, li se yɛnlɛ ki na wamawelewe pi ye ta pi sa toro ye fanɔga ki da wi na. Ɛɛn fɔ, na wamawelewe piga gbɔn ye na sanga o sanga, pa li yaa yirisaga kan ye yeri, janɔgo ye ya yoo kun ye yɛɛ ni.

*Wee daga mbe gbogolo
yarisunndo ti ni*

¹⁴ Na wɛnnɛ, ye yɛɛ yingiwɛ jɛn yarisunndo sunmɔ pi ni.

† 10:7 10.7: Ɛki 32.6

¹⁵ Mi yen na para ye ni ma mbe yo fɔ leele mbele pe yen tijinliwɛ fɛnnɛ. Yoro jate ye nga mila yuun ki cancan ye wele.

¹⁶ Ye jatere pye duwaw wɔjɛnnɛ li wogo ki na, lo na we maa Yɛnnɛlɛ li shari li kala na we. Na we kaa woo wa li ni sanga ɲa ni, lo li ma we gbogolo nunɲba Kirisi wi kasanwa pi ni. Buru ɲa we ma kɔɔnlɔ kɔɔnlɔ ma ka, na we kaa wi kaa sanga ɲa ni, wo wi ma we gbogolo nunɲba Kirisi wi wire ti ni.

¹⁷ Buru wi yen nunɲba. Ki kala na, ali maga ta we yen ma lɛgɛ, wɛ pinlɛ ma pye wire nunɲba; katugu we ni fuun we ma we tasaga ta wa ki buru nunɲba wi ni.

¹⁸ Ye Izirayɛli tara woolo pe kala li wele. Yaara nda pe ma wɔ saraga, mbele pe maa ti kaa, pe ma gbogolo nunɲba Yɛnnɛlɛ li ni, lo na saraga wɔsaga ki ma pye li wogo we.

¹⁹ Mila jaa mbe yo mɛlɛ san? Fɔ kara nda pɛ tɛgɛ ma yarisunɲgo ki sun, ti yen yaraga ka le? Nakoma yarisunɲgo jate ki yen yaraga ka le?

²⁰ Ayoo dɛ! Ɛɛn fɔ, mi yen naga yuun fɔ mbele pee sheri, saraga ɲga pe maa woo, pe maa ki woo gboshugulo poro yeri, paa laga woo Yɛnnɛlɛ yeri. Ki kala na, mi woro na jaa yoro naa gboshugulo pe ni ye gbogolo.

²¹ Ye se ya mbaa woo wa we Fɔ wi wɔjɛnnɛ li ni, mbaa woo wa gboshugulo pe wɔjɛnnɛ li ni fun. Ye se ya mbaa nii wa we Fɔ wi tabali wi na, mbaa nii wa gboshugulo pe tabali wi na fun.

²² Nakoma waa jaa mbaa ki piin ma, mbe yenjara† le we Fɔ wi ni wi le? Yaa ki jate we

† 10:22 10.22: Zhaki 4.5

fannnga k̀i wε wi wogo ki na wi le?

*Yaa Yen̄ɛle li gbogo
wa ye kapyege ki ni fuun ki ni*

²³ Leele pele maa yuun fɔ: «We mbe ya mbaa kala li ni fuun li piin.» Kaselege yi, εεn fɔ, kagala ke ni fuun woro tɔnli ni. «We mbe ya mbaa kala li ni fuun li piin,» εεn fɔ, kala li ni fuun na la fannnga kaan leele pele yeri wa tagawa pi ni.

²⁴ Lere kpε ka kaa wi yεε yɔnwɔ po jaa, fɔ wi lewee yen̄le wi yɔnwɔ po.

²⁵ Kara nda fuun pe maa pεre wa kara pεresaga, ye mbe ya mbaa ti kaa. Yaga kaa yewe ti yirisaga wogo ko na, mbe ye nawa jatere wi piri ye na;

²⁶ katugu ki yen paa yεge n̄ga na Yen̄ɛle sen̄re sεwe wi yen naga yuun fɔ: «Tara to naa ti nawa yaara ti ni fuun ti yen we Fɔ wo woro.»

²⁷ N̄a wii sheri, na wa ka ye yeri mbe yo ye sa li, na yaga yen̄le mbe kari, wi ka yaraga o yaraga tεge ye tanla, ye ko ka. Yaga ka yewige kpε yewe ki wogo ki na ye nawa jatere wo kala na.

²⁸ εεn fɔ, na lere wa ka ye pye mbe yo fɔ: «Yarisunndo kara ri nda to,» yaga ka ta ka, n̄a w̄i ye kɔgɔri wi kala na, konaa n̄ga wi nawa pi yen na jate ki kala na.

²⁹ Mi woro na para lagame ye nawa jatere wo kala na, fɔ lere san̄a wi nawa jatere wo kala na.

Ki kala na, kii daga lere wa nawa jatere mbaa na jεrēgi na lesewe pi kala na.

³⁰ Na mi ka Yen̄ɛle li shari n̄ga mila kaa ki kala na, yin̄gi na pe sila na mege ki jogo m̄i

Yenɲele li shari yaakaga nga wogo na ki mege ni?

³¹ Ki kala na, ye yen na nii wi yo, ye yen na woo wi yo, kala o kala ye mbe pye, yaa li ni fuun li piin yaa Yenɲele li gbogo.

³² Yaga ka ti lere wa mbe to kapege, Zhufuye poro wele o, mbele pe woro Zhufuye o, Yenɲele li Legilizi woolo wele o.

³³ Yaa piin paa na yen. Mi yen naga ngbanga na kala li pe ni fuun pe ndanla kagala ke ni fuun ni. Mi woro nala yee yonwo po jaa, een fo, lelegere yonwo mila jaa, janngo pe ta pe sho.

11

¹ Yaa na forogi paa yege nga na mi yen na Kirisi wi forogi we.

TAGAFENNE PE TANGALOMO GBOGOLOMO WOULO PE SOGOWO

11.2-14.40

We daga mbe pye yege nga na wa sherisaga

² Mi yen na ye sonni, katugu ye yen na nawa tuun na na kala li ni fuun ni, mala yerewe senre ti yigi paa yege nga na miri naga ye na we.

³ Konaa ki ni fuun, mi yen na jaa yege jen ye yo fo Kirisi wi yen naja pyew wi go na. Naja fun wi yen jele wi go na. A Yenɲele li yen Kirisi wi go na.

⁴ Ki kala na, naja na fuun kaa Yenɲele yenri, nakoma mbaa Yenɲele li senyoro yuun, mbe yala wi go ki yen ma ton, wi maa Kirisi wi tifaga.

⁵ Eɛn fɔ, jɛɛ ɲa fuun kaa Yɛnɲɛɛ yɛnri, nakoma mbaa Yɛnɲɛɛ li sɛnyoro yuun, mbe yala wii mbɔɔ pɔ mboo go ki tɔn, wi maa wi pɔɔ wi tifaga. Kona, ki ma cɛn ndɛɛ pɛ ki jɛɛ wi go ki kulu.

⁶ Na jɛɛ ɲa si mbɔɔ pɔ, wuu yinzire ti kɔɔnɔ. Eɛn fɔ, na kaa pye mbe go ki kɔn, nakoma mbege kulu ki yɛn fɛrɛ ni jɛɛ wi yeri, ki daga wila mbɔɔ pɔɔ.

⁷ Naɲa wii daga mbe mbɔɔ pɔ mboo go ki tɔn, katugu wi yɛn Yɛnɲɛɛ li yanɛɛ naa li gbɔgɔwɔ. Eɛn fɔ, jɛɛ wo yɛn naɲa wi gbɔgɔwɔ.

⁸ Kaselege ko na, naɲa wi sila da mbe yiri wa jɛɛ wo ni, eɛn fɔ, jɛɛ wo wila da ma yiri wa naɲa wi ni.

⁹ Naɲa wi sila da jɛɛ wo kala na, eɛn fɔ, jɛɛ wo wila da naɲa wi kala na.

¹⁰ Ko kɪ ti mɛrɛgɛye pɛ kala na, tɛgɛrɛ daga mbe pye wa jɛɛ wi go ki na, mbege naga fɔ wi yɛn wa wi pɔɔ wi fanɲa ki nɔgɔ.

¹¹ Ma si yala, wa we yinwege ki ni we Fɔ wi ni, jɛɛ wi se ya kari mbe naɲa wi da, naɲa wi se si ya kari mbe jɛɛ wi da.

¹² Katugu yɛgɛ ɲga na jɛɛ wila da ma yiri wa naɲa wi ni, ki pyɛlɔmɔ nungba pi na fun, jɛɛ wi ma naɲa wi se. Ki ni fuun ki yɛn na yinrigi Yɛnɲɛɛ lo yeri.

¹³ Yoro jate ye jatere pye ki na ye wele: Ki yɛn ma yala jɛɛ wila Yɛnɲɛɛ yɛnri wi go kiga ka pye tɔnɲɔ le?

¹⁴ Sɛnwee pyɔ wi dalɔmɔ jate pi yɛn na ye nari fɔ na naɲa wiga wi yinzire ti yaga tiga tɔnlɔndɔnɔ, ki ma pye fɛrɛ ni wi yeri.

15 Ma si yala, na jele wiga wi yinzire ti yaga tiga tonlondonlo, ki ma pye wi gbogowo, katugu yinzitoonro ti kan jele wi yeri mbe pye wi go ki yaritonngo.

16 Na kaa pye lere wa na jaa mbe kendige wo ki wogo ki na, wigi jen wi yo fo ki woro we kalege, ki si woro kalege wa Yenjele li legiliziye pe ni fun.

*We Fo wi suro liwen
(Mati 26.26-29; Maki 14.22-25; Luki 22.15-20)*

17 Nga mi yaa yo mbe ye kan, mi se ya mbaa ye sonni ki wogo ki na, ko yen fo finliwe mba ye maa finli, pi woro na kajeŋge piin ye kan, fo ye jogowo po.

18 Ki konɓannga, pege yo mala kan ma yo na yaga ye yee gbogolo sanga na ni, pele ma kon pe ye pe ye. Mi taga ki na kanɓeyeye nunɓa.

19 Ki daga jate ye yon ki pye ki ye ki ye, jango mbele pe yen tagafenne jembelle wa ye sogowo, pe ta pe jen.

20 Na yaga ye yee fili ma, kona, we Fo wi suro to ma yaa nii;

21 katugu ye kaa nii sanga na ni, lere nunɓa nunɓa pyew wi maa fyeele mboo sutara ti li mbe sanmbala pe yaga. Ki ka cen ma, funɓo ma pye pele na, ma si yala, pele yen ma tin sinme ni.

22 Yinre woro ye yeri yaa nii yaa woo wa ti ni wi le? Nakosima, Yenjele li Legilizi wo yaa piin faa, na jaa mbaa fere waa mbele yaraga woro pe yeri pe na wi le? Yaa ki jate mbe yingi yo ye kan? Mbaa ye sonni lee? Mi se ya ye son ko na de.

²³ Katugu nagawa mba mì ye naga, mùu ta we Fò wo yeri fò: We Fò Zhezu pàa wi le kεε yembinε na ni, a wì si buru lε.

²⁴ Naa wila kaa Yεnɲεlε li shari, a wì suu kɔɔnɔ ma sho fò: «Ŋa yεen wo wi yεn na wire re, tì kan ye kala na. Yaa ki wogo nɲa ki piin yaa nawa tuun na na.»

²⁵ Ki pyelomɔ nunɲba pi na fun, naa pàa kaa li ma kɔ, a wì si wɔjennε li lε ma sho fò: «Ki wɔjennε na yεen lo li yεn Yεnɲεlε li yɔn finliwε fonmbɔ we, ki yɔn finliwε pì le na kasanwa po ni. Sanga o sanga ye kaa woo wa ki wɔjennε na li ni, yaa ki piin yaa nawa tuun na na.»

²⁶ Sanga o sanga yaga ki buru nɲa wi ka, mbe wɔ wa ki wɔjennε na li ni, we Fò wi kunwɔ wogo ko yaa yuun fò wi sa pan.

²⁷ Ki kala na, na lere wa ka we Fò wi buru wi ka, mbe wɔ wa wi wɔjennε li ni mbe yala wi pyelomɔ pii yala, wi maa yεε le kapege we Fò wi wire naa wi kasanwa pi kala na.

²⁸ Lere nunɲba nunɲba pyew wuu nawa pi cancan gbεn, ko punɲo na, wii ki buru wi ka, wi wɔ wa ki wɔjennε li ni;

²⁹ katugu lere nɲa kaga buru wi ka, mbe wɔ wa ki wɔjennε li ni, na wii nɲa ki yεn na yuun we Fò wi wire wogo ki na ki kɔɔ jεn, wo yεn na kaa na woo na kiti waa wi yεε na†.

³⁰ Ko kì ti ye ni, lelegere yεn yambala, a pe fanɲa kì kɔ pe ni. A lelegere ku fun.

³¹ Ndeε ki pye waa kiti kɔɔn we yεε na, Yεnɲεlε li se jεn na kiti kɔn we na.

† **11:29 11:29:** Wi yεn na kaa na woo na kiti waa wi yεε na, katugu wila Kirisi wi kunwɔ pi tifaga.

³² Εεν ƒɔ, we Ƒɔ wi yen na kiti koon we na, na we koro, jaŋgo kiti wiga ka to dunruya woolo pe na mbe we pinle pe ni.

³³ Ki kala na, seƒenne, na yaga ye yeε gbogolo we Ƒɔ wi suro lige ki na, ye ye yeε sige.

³⁴ Na fungo ka pye lere wa na, wila nii wa wi go, jaŋgo yaga kaa ye finliwe pi piin mbaa kiti waa ye yeε na. Kagala sanŋgala koro na, na mi ka ka gbɔn wa ye na, mi yaa ke gbegele.

12

Yinnekpoyi li yarikanra re

¹ Sefenne, mi woro na jaa ye koro kambajenmbele Yinnekpoyi li yarikanra ti wogo ki na.

² Yege jen ma yo sanga ŋa ni ye fa Yenŋele li jen, yaa pye na tilele na kee yarisunndo nda ti woro na para ti korogo.

³ Ko kala ki ti mila jaa yege jen ye wali ki na ƒɔ lere ŋa fuun wi maa para Yenŋele li Yinne li fanŋga na, wo wa kpe se ya mbe yo Zhezu wi yen ma danŋa. Lere kpe se ya mbege yo mbe yo Zhezu wi yen we Ƒɔ, na Yinnekpoyi lo fanŋga ma.

⁴ Yarikanra ti cengele ke yen ma lege, εen ƒɔ, Yinnekpoyi nunŋba lo li maa ti kaan.

⁵ Tunndo ti cengele ke yen ma lege, εen ƒɔ, ti yen na piin we Ƒɔ nunŋba wo kan.

⁶ Tunndo pyelomo pi cengele ke yen ma lege, εen ƒɔ, Yenŋele lo nunŋba li yen na ki ni fuun ki piin wa leele pe ni fuun pe nawa.

⁷ Yinnekpoyi li maa li yεε nari yarikanga nga laa kaan lere nunḡba nunḡba pyew wi yeri ki fanḡa na, leele pe ni fuun pe yonwo pi kala na.

⁸ Yinnekpoyi li ma tijinliwε senyogo kan wa yeri. Ki Yinnekpoyi nunḡba li ma kajenme senyogo kan wa yεε yeri.

⁹ Li nunḡba li ma tagawa kan wa yeri. Li nunḡba le naa, li ma fanḡa kan wa yeri wila yambala pe sagala.

¹⁰ Li ma wa kan wo mbe ya wila kafonḡolo piin, ma wa kan wo mbaa Yenḡεε li senyoro yuun, ma wa kan wo mbe ya wila yinne tipegele ke jenni wila ke woo kaselege Yinne li ni. Li ma fanḡa kan wa yeri wo mbaa yuun senfonndo ni, ma fanḡa kan wa yeri naa wo mbaa ki senfonndo ti koro wi yuun.

¹¹ Ki Yinnekpoyi nunḡba lo li maa ki kagala ke ni fuun ke piin, li yen na yarikanga kaan lere nunḡba nunḡba pyew wi yeri ma yala li nandanwa kala li ni.

Wire nunḡba ti lara ti yen ma lege

¹² Kiriwi wi yen paa wire yen, nda ti lara ti yen ma lege. Ki wire ti si yen nunḡba, ali maga ta ti lara ti yen ma lege o.

¹³ We ni fuun, Zhufuye naa mbele pe woro Zhufuye, kulolo naa lesele, we ni fuun wε batize ma pye wire nunḡba Yinnekpoyi nunḡba li fanḡa na. We ni fuun, a wεge Yinne nunḡba li ta.

¹⁴ Laga nunḡba ma ki yen wire ti na, εen fo, ti lara ti yen ma lege.

15 Na jele liga yo fɔ li woro kɛɛ, fɔ ki kala na li woro wire ti laga ka, ko mbe ya ti liga ka pye wire ti laga ka le?

16 Na nunḡbolo liga yo li woro yɛnmbyɔ, fɔ ki kala na li woro wire ti laga ka, ko mbe ya ti liga ka pye wire ti laga ka le?

17 Ndɛɛ ki pye wire ti ni fuun ti yɛn yɛnmbyɔ, leele pe jɛn naa nuru mɛɛ? Ndɛɛ ki pye ti ni fuun ti yɛn nunḡbolo, lere wi jɛn naa nuwɔ po taa mɛɛ?

18 Kaselege ko na, Yɛnɲɛɛ lɪ wire ti lara ti ni fuun ti tɛgɛ wa wire ti ni paa yɛgɛ ɲga na li yɛn naga jaa we.

19 Ndɛɛ ki pye wire ti ni fuun ti laga ki yɛn nunḡba, wire ti jɛn na pye se yeri?

20 Ko kɪ ti wire ti lara ti yɛn ma lɛgɛ, ɛɛn fɔ, wire to yɛn nunḡba pe.

21 Kɪ pye ma, yɛnmbyɔ wi se ya mbe kɛɛ ki pye fɔ: «Na kala woro ma ni!» Go fun ki se ya mbe jegele ke pye fɔ: «Na kala woro ye ni!»

22 ɛɛn fɔ, kaselege ko na, wire ti lara nda ti yɛn ndɛɛ ti fanḡga kɪ kologo, ti kala yɛn we na fɔ jɛnḡgɛ.

23 Wire ti lara nda we maa jate tii daga gbɔḡowɔ ni, we maa to gbogo fɔ jɛnḡgɛ. Nda ti yɛn fɛrɛ woro we yeri, we maa to fɛrɛ ma wɛ.

24 Ma si yala, lara nda waa la jate fɛrɛ woro, to kala woro ko ni. Yɛnɲɛɛ lɪ wire ti gbɛgele, ti laga ɲga ki gbɔḡowɔ pɪ kologo, ma gbɔḡowɔ kan ko yeri,

25 janḡo wire tiga ka kɔɔnlɔ ti yɛ ti yɛ, ɛɛn fɔ, ti lara ti ni fuun tila nawa tuun ti yɛɛ na.

²⁶ Na wire ti laga ka kaa jolo, wire ti lara ti ni fuun ti ma pinle na jolo ki ni ja. Na wire ti laga ka ka gbogwo ta, wire ti lara sannda pyew ti maa yogori ki ni ja.

²⁷ Ye ni fuun ye yen Kirisi wi wire, ye ni fuun nungba nungba ye yen ki wire ti laga ka.

²⁸ Ko ki ti Yenhele li leele pele tēge wa Legilizi: Ki kongbannga li pitunmbolo tēge. Ki shyen wogo, ma Yenhele yon senre yofenne tēge. Ki taanri wogo ma nagafenne tēge. Ko pungo na mee kafonngolo pyefenne tēge, naa yambala sagala fenne ni, naa leele sagafenne ni, naa yekeele ni, naa mbele pe maa yuun senfonndo ni.

²⁹ Leele pe ni fuun woro pitunmbolo. Pe ni fuun woro Yenhele yon senre yofenne, pe ni fuun woro kafonngolo pyefenne.

³⁰ Ki yawa si kan pe ni fuun yeri mbaa yambala sagala. Pe ni fuun se ya mbaa yuun senfonndo ni. Pe ni fuun se ya mbaa senfonndo ti koru wi yuun.

³¹ Yarikanra nda ti yen kagbogo yon, yaa to jaa.

En fu, yingon ni, konon na li yon ma we ki ni fuun ki na, mi yaa li naga ye na.

13

Ndanlawa senre

¹ Ali na mi ka leele pe senre to naa merageye pe senre ti jen mbaa ti yuun, na ndanlawa woro wa na nawa, na magala li yaa pye paa kengene tinme, nakoma welege tinme yen.

² Ali na mi ka ya mbaa Yenhele li senyoro yuun, mbe ya mbe ngundo kagala naa kagala ke ni

fuun ke jɛn, ali na tagawa pi ni fuun piga pye na yeri fɔ mbe ya mbaa yanwira ti yinrigi wa ti yɔngɔɔ ke ni, na ndanlawa woro wa na nawa, mi woro yaraga ka.

³ Ali na mi kanla kɛɛ yaara ti ni fuun ti yɛɛɛ fyɔnwɔ fɛnnɛ pe na ti pye pe yaakara, mbanla wire ti kan yɛɛ mbe yo ti sogo, na ndanlawa woro wa na nawa, ko se ya yaraga ka yɔn na kan.

⁴ Ndanlawa pi ma lere kan wi maa kagala kunni wi yɛɛ ni, na kajɛŋgɛ piin. Wila la yɛnjaga piin. Wila wi yɛɛ mbɔnrɔ lere na, wila sila wi yɛɛ gbogo.

⁵ Ndanlawa piga pye lere ŋa ni wila la fɛrɛ kala piin. Wila la wi yɛɛ yɔnwɔ po cɛ jaa. Wila la kɔnrɔ taa fyafyaw. Wila sila kapege jate.

⁶ Ndanlawa ka pye lere ŋa ni, wila la yɔgɔri kambasinŋgɛ ki na, ɛɛn fɔ, wi maa yɔgɔri kaselege ko na.

⁷ Ndanlawa pi ma ti we maa leele kala yari. Pi ma we kan we tagawa ta kala li ni fuun ni, we jigi wi pye kala li ni fuun na, waa kagala ke ni fuun ke kunni we yɛɛ ni.

⁸ Ndanlawa pi se kɔ fyew. Mbaa Yɛnŋɛɛ li senyoro yuun, ki yaa ka kɔ. Sɛnfɔnrɔdɔ yogo ki yaa ka kɔ. Kajɛnɛ fun pi yaa ka kɔ;

⁹ katugu kajɛnɛ jɛnri wɛ jɛn, Yɛnŋɛɛ li senyoro ti jɛnri we maa yuun.

¹⁰ Ɛɛn fɔ, ŋga kɪ ki yɛɛ yɔn fili, na ki ka pan, ŋga kii ki yɛɛ yɔn fili, ki yaa kɔ.

¹¹ Naa mɪla pye pyɔ, puwen sɛnrɛ mɪla pye na yuun. Mila pye na jatere piin paa pyɔ yɛn, na

kagala ke sɔnri paa pyɔ yen. Naa m̀ kaa gbɔn lere ma pye leleɛ, m̀ puwen kaara ti yaga.

¹² Koni, we yen na yaan wurugɔ wurugɔ paa yege nga na lere maa wi yeɛ wele duwale. Eɛn fɔ, sanga wa na paan, we yaa kaa yaan tiyɔngɔ. Koni, jɛnri m̀ jɛn, eɛn fɔ, ko sanga wo ni, mi yaa ka jɛn jɛnge paa yege nga na Yenɛɛle lilan jɛn we.

¹³ Yingo, ki yaara taanri nda to ti yen wa: Tagawa, naa jigi tagasaga, naa ndanlawa. Eɛn fɔ, nga ki gbɔgɔ ma we ti ni fuun ti na ko ki yen: Ndanlawa we.

14

*Kagala ngele Pɔli ẁ yan
mbe yo Yinnekpoyi yarikanra
ti wogo na*

¹ Yaa ndanlawa pi lagajaa. Yaa Yinnekpoyi yarikanra ti jaa fun jɛnge, Yarikanga nga ye daga mbaa jaa mbe we ti ni fuun na, ko ki yen: Mbaa Yenɛɛle li senyoro ti yuun.

² Lere na kaa yuun senfonndo ni, wo na la para leele ni, eɛn fɔ, wi maa para Yenɛɛle lo ni, katugu lere na laa senre ti kɔrɔ wi nuru. Ngundo kagala wi maa yuun Yinnekpoyi li fannga na.

³ Eɛn fɔ, na wi maa Yenɛɛle li senyoro ti yuun, wo maa para leele pe ni, na pe kaan paa kee yege wa tagawa pi ni, na kotogo kaan pe yeri konaa na pe kotogo ki sogo pe na.

⁴ Na wi maa yuun senfonndo ni, wo maa fannga kaan wi yeɛ yeri wa tagawa pi ni, ma si yala, na wi maa Yenɛɛle li senyoro ti yuun,

wo maa fannga kaan legilizi woolo pe ni fuun pe yeri wa tagawa pi ni.

⁵ Mila jaa ye ni fuun yaa yuun senfonndo ni, een fo, mila jaa yaa Yenhele li senyoro ti yuun ye we ko na. Kaselege ko na, na wi maa Yenhele li senyoro ti yuun, wi gbogo ma we na wi maa yuun senfonndo ni wi na, kaawo lere mbe ya wi senfonndo ti koro wi yo, jango legilizi woolo pe ni fuun pe fannga ta wa tagawa pi ni.

⁶ Sefenne, naga yen ma, na mi ka kari wa ye yeri mbe saa yuun senfonndo ni, mbe sigi ta mi si Yenhele li kanagala la yo mbe ye kan, nakoma kajenme kala, naa Yenhele li senyoro, kona mbe ye naga, yingi tonli mi yaa kan ye yeri?

⁷ Yaara nda pe maa gboon to naa nda pe maa wiin, paa wegele naa juru yen, na ti magangala ke woro na jenni na woo ke yee ni, ti yen na nga yuun ki yaa jen mele?

⁸ Na kiga cen ndee mbanlaga winfo wi sigi win mbege filige, ambo wi yaa wi yee gbegele malaga ki kala na?

⁹ Ki pyewe nungba pi na fun, yoro fun na ye senyoro tii filige, senre nda yaa yuun, pe yaa ti koro wi logo mele? Kona, ki yaa cen ndee yaa para waga.

¹⁰ Senre cengele ke yen ma lege laga dunruya wi ni, een fo, senre to ta kpe woro wa, nda koro woro ti na.

¹¹ Ma si yala, senre nda paa yuun na ni, na mi siri jen, na wila ki senre ti yuun, wi yaa pye namban na yeri, mi fun mi yaa pye namban na wi yeri.

¹² Ko kî ti yoro fun, mbege ta ye yɛn na Yinnekpoyi yarikanra ti lagajaa, nda ti yaa legilizi woolo pe kan paa kee yɛgɛ wa tagawa pi ni, yaa to lɛgɛɛ jaa.

¹³ Ki kala na, ɲa wi maa yuun sɛnfɔndɔ ni, wi daga mbe Yɛnɲɛlɛ li yɛnri, jango mbe ya mbaa ki sɛnfɔndɔ ti kɔrɔ wi yuun.

¹⁴ Katugu na mi kaa Yɛnɲɛlɛ yɛnri sɛnfɔndɔ ni, kona, na yinne lo li yɛn na yɛnri, na jatere wo ni woro wa.

¹⁵ Yɛngi mi yaa pye san? Mi yaa la Yɛnɲɛlɛ li yɛnri na yinne li ni, mbaa li yɛnri fun na jatere wi ni. Mi yaa la yuuro koo na yinne li ni, mbaa yuuro koo fun na jatere wi ni.

¹⁶ Nakoma, na ma kaa Yɛnɲɛlɛ li shari ma yinne lo ni cɛ, lere ɲa wi yɛn ma cɛn wa janwa wi sɔgɔwɔ na nuru, wi yaa «anmiina» wo shɔ mɛlɛ, na maga Yɛnɲɛlɛ li shari mbe kɔ we? Nda maa yuun, wi se ya mberi jɛn.

¹⁷ Ali na kaa pye Yɛnɲɛlɛ ma li shari yɛnɲɛwɛ mba ni pì yɔn, pii fanɲga kan ki lerefɔ wi yeri wa wi tagawa pi ni.

¹⁸ Mi yɛn na Yɛnɲɛlɛ li shari katugu mi maa yuun sɛnfɔndɔ ni ma wɛ ye ni fuun ye na.

¹⁹ Ɛɛn fɔ, wa legilizi, mbe sɛnpiile kanɲurugo yo na jatere wi ni mbe ta mbe sanmbala pe naga, ko na ndanla ma wɛ mbe sɛnfɔndɔ sɛnpiile waga kɛ (10 000) yo ko na.

²⁰ Sɛfɛnnɛ, yaga ka pye piile jatere pyewe po na. Kapege ko kanɲɔlɔ, ye pye ki mbajɛnmbɛlɛ paa piile yɛn. Ɛɛn fɔ, ye jatere pyewe po na, ye pye lelɛlɛ.

²¹ Ki yɛn ma yɔnɔɔ wa lasiri sɛwɛ wi ni ma yo fɔ:

We Fɔ wì yo fɔ:

Mi yaa ka yo ki leele mbele pe ni leele pele yɛɛ sɛnrɛ ni.

Mi yaa ka yo pe ni nambanmbala pele yɔn.

Konaa ki ni fuun yɛrɛ, pe se ka logo na yeri†.

²² Ki kala na, mbaa yuun sɛnfɔndɔ ni ki yɛn kacɛn mbele pee taga poro kan, ki woro kacɛn tagafɛnnɛ kan. Mbaa Yɛnɛlɛ li sɛnyoro ti yuun, ko yɛn kacɛn tagafɛnnɛ poro kan, ki woro kacɛn mbatagambala poro kan.

²³ Legilizi woolo pe ni fuun paga gbogolo mbaa Yɛnɛlɛ gbogo, na pe ni fuun pe kaa yuun sɛnfɔndɔ ni, kiga yala tagafɛnnɛ pele yɛɛ, nakoma mbatagambala pele pan ma ye wa ye sɔɔwɔ, pe se yo fɔ yara ti ye ye ni wi le?

²⁴ Ɛɛn fɔ, na tagafɔ wa yɛɛ, nakoma ɲa wi woro tagafɔ wa ka ye wa ye sɔɔwɔ, mbe yala ye ni fuun ye yɛn na Yɛnɛlɛ li sɛnyoro yuun, nda wila nuru ye yeri, ti yaa wi jɛrɛgi mbe kiti kɔn wi na.

²⁵ Jatere ɲa wi yɛn ma lara wa wi nawa, wi yaa yiri funwa na. Kona, wi yaa to mboo yɛɛ ki jiile wa tara mbe Yɛnɛlɛ li gbogo, mbe yo fɔ: «Kaselege ko na, Yɛnɛlɛ li yɛn na ye sɔɔwɔ!»

Legilizi kagala ke yɛɛ wɔmɔ kala

²⁶ Sɛfɛnnɛ, yɛngi we daga mbe pye? Na yaga ye yɛɛ gbogolo shɛrɛge ki na, wa wogo yɛn mbaa yuuro koo, wa wogo yɛn mbaa leele nari, wa wogo yɛn mbe kanagala yo, wa wogo yɛn

† 14:21 14:21: Eza 28.11,12

mbaa yuun senfonndo ni, wa wogo yen mbaa ki senfonndo ti koro wi yuun. Ki kagala ke ni fuun ke daga mbaa piin mbe legilizi wi saga wila kee yegge wa tagawa pi ni.

²⁷ Na pele kaa yuun senfonndo ni, pee daga mbe toro leele shyen naa leele taanri na. Pe ni fuun paa yuun pe yosanga wi na. Lere wa mbaa ki senfonndo ti koro wi yuun fun.

²⁸ Na lere wa woro wa mberi koro wi yo, pe pyeri wa legilizi. Paa yuun wa pe yee nawa Yenhele li ni.

²⁹ Mbele pe maa Yenhele li senyoro ti yuun, pe ni, ki daga shyen, nakoma taanri mbaa para, pe sanmbala paa ki senre ti cancan.

³⁰ Na Yenhele liga kala la naga lere wa na wa censaga, kongbanna wi pyeri.

³¹ Ye ni fuun ye mbe ya mbaa Yenhele li senyoro ti yuun nungba nungba mbaa tagala ye yee na, jango leele pe ni fuun pe nagawa ta, paa pe yee kotogo kanni.

³² Mbele pe maa Yenhele li senyoro ti yuun, pe daga mbaa pe yee yinhele ke koro,

³³ katugu Yenhele lii we yeri waa kafaara piin wa we yinwege ki ni, en fo, we pye yeyinhele na.

Yegge nga na ki maa piin wa Yenhele li leele kpoyi pe legiliziye pe ni fuun pe ni,

³⁴ ki pyelomo nungba pi na fun, ki daga jelele pe pyeri wa sheryinre ti ni, katugu ki kono si kan pe yeri paa para wa. Pe daga mbe pe yee tirige paa yegge nga na Yenhele li lasiri wila ki yuun fun we.

³⁵ Na pe kaa jaa mbe kala la yege jen, paa pe yeera penε pe yewe wa pe yinre, katugu ki woro ma yala jele wila para wa legilizi wi ni.

³⁶ Yaa ki jate ndεε Yenηεle li senre pa ti yiri wa yoro yeri wi le? Nakoma pa ti gbɔn yoro nungba na?

³⁷ Na lere wa kaa ki jate wi yen Yenηεle yon senre yofɔ, mbaa ki jate Yinnekpoyi yarikanga ka yen wi yeri, wi daga mbege jen fo nga mila yonlogi mbe torogo ye kan, ki yen we Fo wi ngasele.

³⁸ Na wi sigi jen, lere ka kaa wi jate.

³⁹ Ki kala na, sefenne, yaa Yenηεle li yon senre yowo yarikanga ko jaa, yaga ka lere yege kon mbe yo wiga kaa yuun senfonndo ni.

⁴⁰ Eεn fo, kagala ke ni fuun kaa piin kaa yala ke pyelomo pi ni.

KUULO PE YENME MBE YIRI WA KUNWO PI NI

15

15.1-58

Kirisi wi yenme ma yiri wa kunwo pi ni

¹ Sefenne, Zhezu Sentanra nda mila keli ma yo ye kan, to mila ye nawa tuun ti na. To ye yenle ti na, ma yege sin ti na we.

² Ki Sentanra to fannga na ye sho, na yaga koro mberi yigi paa yege nga na miri yo ma ye kan we. Nakosima, ye tagawa pi yaa pye wagafe.

³ Nagawa senre nda mi ta fun, to mi yo ma ye kan. To ti yen kagbogo ma we, ti nda fo: Kirisi wi

ku we kapere ti kala na, paa yege nga na Yenñele senre sewe wila ki yuun we.

⁴ Paa wi le, a wì yen ma yiri ki pilige taanri wogo ki na, paa yege nga na Yenñele senre sewe wila ki yuun we.

⁵ Wila wi yee naga Pyeri na, ko pungo na, ma suu yee naga pitunmbolo pe ke ma yiri shyen pe na.

⁶ Ko pungo na, a wì suu yee naga tagafenne pele na wagati nungba ni, paa we lere cenme kanjurugo (500) wo na. Pe legere yen wa, ali nala, een fo, pele ku pe ni.

⁷ Ko pungo na, a wì suu yee naga Zhaki wi na, kona, ma suu yee naga pitunmbolo pe ni fuun pe na.

⁸ Poro pe ni fuun pungo na, a wì suu yee naga na na, mi ña mi yen paa pyo mbalee yen, a pe silan se we.

⁹ Katugu muwi mi yen pitunmbolo pe ni fuun jee we. Mii daga paa na yinri yere pitunño, katugu mi Yenñele li legilizi woolo pe jolo.

¹⁰ Een fo, Yenñele li yinme mba na ni pi kala na, mi pye paa yege nga na mi yen. Yinme mba li kan na yeri pii yiri waga. Een fo, mi tunngo pye ma we pe ni fuun pe na. Ma si yala, mi jate ma mīgi pye, een fo, Yenñele li yinme mba na ni powi.

¹¹ Ki kala na, muwi o, poro wele o, ko ka woro yaraga, Sentanra nda waa yuun tori nda, to ye taga ti na we.

*Tagafenne pe yenme
mbe yiri wa kunwo pi ni*

12 Naa waa ki yuun ma yo fɔ Kirisi wì yèn ma yiri wa kunwɔ pi ni, mèlɛ ye ni, a pele nɛɛ ki yuun ma yo kuulo pe se ka yèn mbe yiri wa kunwɔ pi ni?

13 Na kaa pye kuulo pe se ka yèn, kona, Kirisi fun wii yèn mbe yiri wa kunwɔ pi ni wi.

14 Na kaa pye Kirisi wii yèn mbe yiri wa kunwɔ pi ni, kona, we Yɛnɲɛlɛ sɛnrɛ yowo pi yèn waga, a ye tagawa fun pì pye go fu.

15 Mbe taga wa ko na, we yaa pye sɛrɛfɛnnɛ yagboyoolo Yɛnɲɛlɛ li yɛgɛ na, katugu wègɛ sɛrɛya wi yo ma yo Yɛnɲɛlɛ lɛ Kirisi wi yèn maa yirige wa kunwɔ pi ni, kii pye kana ki woro ma, na kaa pye kaselege ko na kuulo pe se ka yèn we.

16 Katugu na kaa pye kuulo pe se ka yèn mbe yiri wa kunwɔ pi ni, kona, Kirisi fun wii yèn mbe yiri wa kunwɔ pi ni.

17 Na kaa pye Kirisi wii yèn mbe yiri wa kunwɔ pi ni, kona, ye tagawa pi yèn go fu, a ye yèn wa ye kapere ti ni bere.

18 Ki ka pye ma, mbele pàa taga Kirisi wi na ma kaa ku, pè pungo fun.

19 Na kaa pye we jigi wi yèn Kirisi wi na mbe tɔnli ta laga ki yinwege ɲga ko ni cɛ, kona, we yèn yunɲbɔgɔrɔ ni ma wɛ leele pe ni fuun pe na.

20 Ɛɛn fɔ, kaselege ko na, Kirisi wì yèn ma yiri, wo wì pye konɲbanɲa ma yèn ma yiri wa kuulo pe ni.

21 Yɛgɛ ɲga na kunwɔ pì ye laga dunruya wi ni lere nunɲba fanɲga na, ki pyelomɔ nunɲba pi na fun, kuulo pe yènme pì pan lere nunɲba fanɲga na.

22 Yεge ηga na leele pe ni fuun pè kunwɔ ta Adama wi ni, ki pyelɔmɔ nunɔba pi na fun, mbele fuun pè pye nunɔba Kirisi wi ni, pe yaa yinwege ta.

23 Εεν fɔ, pe ni fuun naa pe yenwagati: Kirisi wo wi yen pe ni fuun konɔbanna, punɔgo na, mbele pè pye wi woolo, wi panyεge ni pee yen.

24 Ko punɔgo na, dunruya wi kɔpilige kii gbɔn. Kona, Kirisi wi yaa yinɔgele ηgele tegere yen ke yeri, naa ηgele fanɔga naa yawa yen ke ni, ke ni fuun ke tongɔ, mbe si sɔngɔɔ mbe wunluwɔ pi kan Yenɔjele na li yen To li yeri.

25 *Katugu ki daga Kirisi wi cɛn wunluwɔ pi na fɔ Yenɔjele li sa wi mbenfenne pe tirige wi cɛn pe go na pe pye wa wi tɔɔɔ ti nɔɔɔ.*†

26 Mbenfɔ punɔgo woo ηa wi yaa ka tongɔ, wo wi yen kunwɔ we.

27 Ki kala na, Yenɔjele sɛnre sɛwe wi yen naga yuun ma yo fɔ: «Yenɔjele li yaraga ki ni fuun ki le wi kεε wi cɛn ki go na.»† Εεν fɔ, naa kɔ yo ma yo fɔ yaraga ki ni fuun kɔ le wi kεε, ki yen ma filige fɔ Yenɔjele na li yaraga ki ni fuun ki le wi kεε, li ni woro wa.

28 Na Yenɔjele li ka yaraga ki ni fuun ki le Kirisi wi kεε mbe kɔ sanga ηa ni, kona, wo jate ηa Pinambyɔ, Yenɔjele na li yaraga ki ni fuun ki le wi kεε, wi yaa wi yeε le li kεε, janɔgo Yenɔjele li pye yaraga ki ni fuun pe ni fuun pe go na.

29 Ye jatere pye naa mbele paa pe yeε kaan, a paa pe batize kuulo pe kan pe wogo ki na. Yinɔgi tonli pe yaa ta wa? Ndeε ki pye kaselege ko na

† 15:25 15:25: Yuuro 110.1 † 15:27 15:27: Yuuro 8.7

kuulo pe se ka yen mbe yiri wa kunwo pi ni, yingi na, a pe nɛɛ pe yɛɛ kaan, a paa pe batize?

³⁰ Woro jate, yingi na wagati pyew, a we nɛɛ we yɛɛ go ki pɛɛ?

³¹ Sefenne, pilige pyew mi yen kunwo pi kɛɛ. Mi yen na ko yuun ma, gbogowo mba mi ta ye kala na pi meɛ ni, wa we gbogolomo pi ni we Fɔ Zhezu Kirisi wi ni.

³² Na kaa pye senwee piile jatere pyelomo po ce meɛ ni mi malaga ki gbɔn wongaala pe ni laga Efɛzi ca ki ni, yingi tonli mi yaa ta wa? Na kaa pye kuulo pe se ka yen mbe yiri wa kunwo pi ni, waa we yinwege ki piin teere paa yɛɛ nga na ki yomiyɛɛ na li yen naga yuun ma yo fo: «*Ye ti waa nii waa woo, katugu goto we yaa ku.*»†

³³ Yaga kaa ye yɛɛ fanla: «Lecenyɛɛnɛ tipeele pe ma tangalomo jembe jɔɔ.»

³⁴ Ye jatere ta paa yɛɛ nga na ki yen ma sin we, yaga kaa kapege piin. Mi yen na ko yuun ma mbe fɛɛ wa ye na, katugu ye pele woro ma Yenɛɛ li jen.

*Mbele pe yaa ka yen mbe yiri
wa kunwo pi ni, pe wire
ti yaa ka pye yɛɛ nga na*

³⁵ Ye wele, kana lere wa yaa yewe mbe yo fo: «Kuulo pe yaa ka yen mbe yiri meɛ? Yingi wire cenɛ ti yaa ka pye pe na?»

³⁶ Lembige yi mboro! Yaraga nga ma ma lugu, na kii ku, kila fi.

³⁷ Yaraga nga ma ma lugu, yariluugo ki pyo wowi ce. Kana ki ma pye bile pyo, nakoma

† 15:32 15:32: Eza 22.13

yaraga ka yege pyo. Een fo, ki yaa ka fi mbe pye vige nga cenle, ko naa ki pyo wi ni tila pye pyelomɔ nunɓa.

³⁸ Yenɗele li yen na jaa ki pyo wi vige ki pye yege nga na, pa li maga pye ma. Li ma vige kan yariluugo pyo nunɓa nunɓa pyew wi yeri, ma yala wi cenle li ni.

³⁹ Yaara nda ti yen yinwege na, ti wire kara ti woro cenle nunɓa. Leele pe wire kara ti yen cenle la. Yanyaara ti woro ti yen cenle la yege. Sannjere ti woro ti yen cenle la. Nɓbanra ti woro ti yen cenle la yege fun.

⁴⁰ Naayeri yaara ti cenwe pi yen pi ye pi ye, tara na yaara ti cenwe pi yen pi ye. Een fo, naayeri yaara ti tiyonwo pi yen pi ye tara na yaara ti tiyonwo pi ni.

⁴¹ Tiyonwo pa yen yonlo woo, pa yen yenɗe woo, pa yen naa wonɗo ke woo. Ali wonɗo ke tiyonwo pi yen pi ye pi ye.

⁴² Kuulo pe yenme mbe yiri wa kunwo pi ni ki yen ma fun. Lere ka ku paga wi wire ti le sanga na ni, ti ma fongo. Een fo, na wi ka ka yen sanga na ni, wi wire ti yaa pye mbafongoro.

⁴³ Na paga ti le, ti ma pye ma tijanga ma pye fannga fu. Na tiga ka yen, ti yaa yon mbe pye fannga ni.

⁴⁴ Na paga ti le, ti ma pye wire. Na tiga ka yen, ti yaa pye yinne woro. Senwee wire yen wa, ki kala na, ki daga yinne woro mbe pye wa fun.

⁴⁵ Ko ki ti Yenɗele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo: «Lere konɓanɗa, Adama we, wila pye

senwee.»† Een fɔ, Adama punɔ wo we, wo pye Yinne, na li maa yinwege kaan.

⁴⁶ Na wi yen Yinne, wo ma wi yen konɔbanɔa, een fɔ, wire woo wowi. Yinne woo wo ma pan punɔ na.

⁴⁷ Lere konɔbanɔa, taambugɔ paa tɛɛ maa gbegele, wi yen tara woo. Lere shyen woo, wo yiri wa Yenɔɛɛ na ma pan.

⁴⁸ Mbele pe yen tara na woolo, na paa gbegele tara ti ni, pe yen maa ɛ; mbele pe yen naayeri woolo fun, na wɪ pan ma yiri wa naayeri, pe yen maa ɛ.

⁴⁹ Yɛɛ nga na na pɛ gbegele tara ti ni we yen wi yanɛɛ, pa we yaa ka pye na wi yen wa naayeri wi yanɛɛ ma fun.

⁵⁰ Sefenne, nga mila yuun koyi nga fɔ: Nga pɛ gbegele wire kara naa kasanwa ni, ki se ya mbe Yenɔɛɛ li wunluwɔ pi ta. Nga ki yen fɔngɔwogo ki se ya mbe mbafɔngɔwɔ pi ta.

⁵¹ Ye wele, mi yaa ngundo senre ta yo ye kan, fɔ: We ni fuun ma we yaa ka ku, een fɔ, we ni fuun we yaa ka kanɔa

⁵² le yɔngɔɔ nunɔba ke ni, yenɛ gbɔnsaga nunɔba wagati ni, na mbanlaga punɔ wogo paga kaga win we. Katugu na paga kaga win sanga na ni, kuulo pe yaa ka yen mbe yiri wa kunwɔ pi ni, mbe pye mbafɔngɔmbɔɔ. Kona, we ni fuun we yaa kanɔa.

⁵³ Ki daga ki wire fɔngɔworo nda ti kanɔa ti pye mbafɔngɔworo, ki wire kuworo nda ti kanɔa ti pye nda ti se ku to.

† 15:45 15:45: Zhens 2.7

⁵⁴ Na ki wire fongoworo nda tiga kannga mbe pye mbafongoworo, ki wire kuworo nda ti kannga ti pye nda ti se ku to, pa kona Yenņeļe senre sewe wi senre nda ti yaa ti yee yon fili, fo: *Fannga ta kunwo pi na maa ko pew.*†

⁵⁵ *E, kunwo, ma fannga ki yen se?*

E, kunwo, ma shonro ti yen se?†

⁵⁶ Kunwo pi shonro to ti yen kapege ye. Kapege ki fannga pa ko ma jen wa Yenņeļe li lasiri wi ni.

⁵⁷ Ee fo, waa Yenņeļe li shari, lo na li yen na fannga kaan we yeri we Fo Zhezu Kiriwi wi fannga na!

⁵⁸ Ki kala na, sefenne, yoro mbele ye yen mala ndanla jenge, ye fannga ta, ye koro ye yere. Yaa kee yee we Fo wi tunngo ki ni sanga pyew, yege jen ye yo fo tunngo nga yaa piin ma ye ta ye pye nungba we Fo wi ni, ki se ka yiri waga.

KAGALA KELE YEĞE YOWO

16

16.1-24

*Penjara gbogolokala
mbe tagafenne mbele pe yen
fyonwo fenne pe saga*

¹ Penjara nda tila gbogolo mbe kan Yenņeļe li leele kpoyi mbele wa Zheruzalemu pe yeri, senre jenri yen na yeri mbe yo ki wogo ki na. Nga mi yo Galasi tara legiliziye pe kan ki wogo ki na, yoro fun yaa ki piin ma.

² Fo yapelege ki pilige konḡbannga† pyew, ye

† 15:54 15:54: Eza 25.8 † 15:55 15:55: Oze 13.14 † 16:2 16:2: Yapelege ki pilige konḡbannga ko ki yen leti we (Maki 16.2; Kapye 20.7).

ni fuun nunḡba nunḡba yaa penjara ta teri ti ye wa ye yinre, mbe yala ye tawa pi ni, janḡo na mi ka pan wa ye yeri, yaga kaa penjara gbogolo ko sanga wo ni.

³ Na mi ka gbɔn wa ye na sanga ḡa ni, leele mbele ye wo, pa mi yaa seweεε kan pe yeri, mbe pe tun pe kari ye yarikanra ti ni wa Zheruzalemu.

⁴ Na kaa pye ki yen ma yala mi fun mbe kari wa, pa pe mbe pinle na ni mbe kari.

*Poli wila para tangala na fuun
wila pye na jaa mbe tanga
li senre na*

⁵ Na mi ka Maseduwani tara ti kɔn mbe yiri, mi yaa kari wa ye yeri, katugu pa mi yaa toro wa Maseduwani tara.

⁶ Mi yen naga sonri mbe wagati wa pye wa ye ni, kana were sanga wi ni fuun yeεε, janḡo yanla saga na tangala li na, laga o laga mi ka kaa kee we.

⁷ Ko tangala na lo na, mi woro na jaa mbe sa ye yan mbe toro fyaw. Eεn fo, na we Fo wiga yenle, na jigi wi yen ki na mbe wagati jenri pye wa ye ni.

⁸ Kona ki ni fuun, mi yaa koro laga Efezi ca fo sa gbɔn Pantikoti feti pilige ki na.

⁹ Katugu Yenneεε li konɔ li yenge na kan gbeḡbene mbe tunḡo leḡere pye, we yen ma mbele mben pe yen ma leḡe fun.

¹⁰ Na Timote wi ka gbɔn wa ye na, yaga ka ti wila fyε yaraga ka na wa ye sogowo; katugu we Fo wo tunḡo wila piin paa mi fun na yen.

¹¹ Ki kala na, lere kpe ka kaa tifaga. Yoo saga wi kondangala li na, janjo wi gbon laga na na yeyinnye na, katugu mi yen naa singi, wo naa sefenne pe ni.

¹² We sefo nana Apolosi wo na, muu kotogo kan sanga legere na ma yo wi kari wa ye yeri wo naa sefenne pe ni. Ee fo, wi woro naga jaa mbege pye yingo. Ma si yala, wi yaa ka kari wa ye yeri, na wiga ka yala wagati na ni we.

Senre punjo woro naa sharaga

¹³ Ye koro yenmbele, ye koro ye yeye sin wa tagawa pi ni. Ye kotogo le ye yee ni, yaa fannga ta.

¹⁴ Yaa kala li ni fuun li piin ye yee sogowo ndanlawa ni.

¹⁵ Sefenne, ye yen ma Sitefanasi naa wi go woolo pe jen. A yeye jen ma yo poro pe pye tagafenne kongbanmbala wa Akayi tara. A pe pe yee kan na Yennele li leele kpoyi pe sari.

¹⁶ Yaa nuru ki leele cenle pe yeri fun, naa mbele fuun pe maa pe sari tunjo ki na pe ni.

¹⁷ Sitefanasi, naa Footunatusi, naa Akayikusi pe panga ki tanla na ni. Yaraga nga kilan la maga ta ye woro laga, pege kan na yeri.

¹⁸ Panla kotogo ki sogo na na paa yeye nga na yoro fun pe ye kotogo ki sogo ye na we. Ki daga yaa ki leele cenle pe gbogo.

¹⁹ Azi kinda legiliziye woolo pe ye shari, Akilasi naa Pisisili pe ye shari jenge we Fo wi mege ki na, naa legilizi woolo mbele pe maa finli wa pe go pe ni.

²⁰ Sefenne pe ni fuun pe ye shari.

Yaa ye yεε shari yaa keyen waa ye yεε yɔlɔgɔ ndanlawa kpoyi ni.

²¹ Mi Pɔli, mi kpaw m̄igi sharaga ŋa ki yɔnlɔgɔ ma yo fɔ: Pɔli sharaga.

²² Na we Fɔ wii lere ŋa ndanla, wo mbe dan̄ga! Maranata, ko kɔrɔ wo yen fɔ: We Fɔ ta paan!

²³ We Fɔ Zhezu wi yinmε pi pye ye ni!

²⁴ Yoro mbele fuun ye yen Zhezu Kirisi wi ni, ye yen mala ndanla.

**Bibulu Jinmiire ni
Sénoufo, Djimini: Bibulu Jinmiire ni Bible**

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Djimini Senoufo

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 29 Jan 2022

a4863791-1c91-5f31-9a8f-034a18a2f8d8